Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

здобувача **Губанової Ілони Сергіївни**
(ПІБ)
академічної групи **072-20з-1 (заочна форма навчання)**
(шифр)
спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
(код і назва спеціальності)
освітньо-професійної програми **«Фінанси, банківська справа та страхування»**

на тему **«Фінансова діяльність комерційних банків і напрями її удосконалення на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»»**

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	проф. Єрмошкіна О.В.			
Рецензент				
Нормоконтролер	Федорова О.Г.			

Дніпро
2024

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів
(повна назва)
_____ **Д.С. Букреєва**
(підпис) (прізвище,ініціали)
«_____» _____2024 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр

здобувачу **Губановій Ілоні Сергіївні** академічної групи **072-20з-1**
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
(код і назва спеціальності)

на тему: **«Фінансова діяльність комерційних банків і напрямки її удосконалення на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»»**

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від **31.05.2024р**. №**516-с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	13.05.2024-15.05.2024
Розділ 1	Теоретичні та методичні підходи до формування фінансової діяльності комерційного банку	16.05.2024-25.05.2024
Розділ 2	Аналіз фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 рр.	26.05.2024-04.06.2024
Розділ 3	Шляхи вдосконалення фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк»	05.06.2024-15.06.2024
ВИСНОВКИ	Узагальнення виконаного дослідження, теоретична значимість і практична цінність роботи, що витікає з кінцевих її результатів	16.06.2024-18.06.2024
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	19.06.2024-23.06.2024

Завдання видано _____ **О.В. Єрмошкіна**
(підпис керівника) **(прізвище, ініціали)**

Дата видачі завдання 22.04.2024 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 24.06.2024 р.

Завдання прийнято до виконання _____ **І.С. Губанова**
(підпис студента) (прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП 8

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ 11

1.1. Сутність та принципи фінансової діяльності комерційних банків 11

1.2. Законодавче регулювання фінансової діяльності комерційних банків 16

1.3. Методичні підходи до вдосконалення фінансової діяльності комерційних банків 24

Висновки до розділу 1 36

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ЗА 2021-2023 РР 38

2.1. Загальна характеристика АТ КБ «ПриватБанк» 38

2.2. Фінансові результати діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 рр . 42

Висновки до розділу 2 52

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» 54

3.1. Оцінка ефективності моделей прогнозування фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» 54

3.2. Стратегії підвищення ефективності управління фінансовою діяльністю АТ КБ «ПриватБанк» 58

Висновки до розділу 3 60

ВИСНОВКИ 62

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 64

ДОДАТКИ 67

РЕФЕРАТ

Губанова І.С. – Фінансова діяльність комерційних банків і напрями її удосконалення на прикладі АТ КБ «ПриватБанк») – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування». – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2024.

Мета кваліфікаційної роботи – проведення аналізу фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк», визначення основних проблем та викликів, з якими стикається банк, а також розробка практичних напрямків вдосконалення фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк».

У вступі викладено та обґрунтовано актуальність теми, об’єкт предмет та методи, що використовувалися в процесі дослідження.

У першому розділі розглянуті теоретичні аспекти фінансової діяльності комерційних банків, основні положення її законодавчого регулювання, а також методичні підходи до вдосконалення фінансової діяльності комерційних банків.

У другому розділі кваліфікаційної роботи було проведено дослідження основних положень організаційної структури АТ КБ «ПриватБанк», здійснено аналіз фінансового стану банку за 2021-2023 рр., а також зроблені висновки, спрямовані на підвищення прибутковості і банку.

У третьому розділі було проведено оцінку ефективності моделей прогнозування фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» і також запропоновано стратегії підвищення ефективності управління фінансовою діяльністю банку.

ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК, АНАЛІЗ, ПРОГНОЗУВАННЯ, АКТИВИ, ПАСИВИ, ПРИБУТОК, ФІНАНСОВИЙ СТАН, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ЛІКВІДНІСТЬ

ABSTRACT

Hubanova.I.S. – Financial activity of commercial banks and directions for its improvement based on the example of JSC CB «PrivatBank» - Qualification work on manuscript rights.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 072 Finance, Banking and Insurance. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2024.

Bachelor's qualifying work of OP "Finance, banking and insurance" in specialty 072 Finance, banking and insurance. - Dnipro University of Technology, Dnipro, 2024. The purpose of the qualification work is to conduct an analysis of the financial activities of JSC CB PrivatBank, to identify the main problems and challenges faced by the bank, as well as to develop practical directions for improving the financial activities of JSC CB PrivatBank.

The introduction describes and substantiates the relevance of the topic, the object, the subject, and the methods used in the research process.

The first chapter deals with the theoretical aspects of the financial activity of commercial banks, the main provisions of its legislative regulation, as well as methodical approaches to improving the financial activity of commercial banks.

In the second section of the qualification work, a study of the main provisions of the organizational structure of JSC CB "PrivatBank", an analysis of the bank's financial condition for 2021-2023 was carried out, and conclusions aimed at increasing the profitability of the bank were also made.

In the third section, an assessment of the effectiveness of models for forecasting the financial results of JSC CB "PrivatBank" was carried out, and strategies for improving the effectiveness of managing the bank's financial activities were also proposed.

FINANCIAL ACTIVITY, COMMERCIAL BANK, ANALYSIS, PROGNOSTICATION, ASSETS, PASSIVES, PROFIT, FINANCIAL POSITION, PROFITABILITY, LIQUIDITY.

ВСТУП

Актуальність теми. Обрана тема для даної кваліфікаційної роботи є актуальною з кількох причин. По-перше, банківська система є однією з ключових складових фінансової інфраструктури країни, а розуміння її функціонування та тенденцій розвитку має важливе значення для економічної стабільності. По-друге, АТ КБ «ПриватБанк» є одним з найбільших банків в Україні та має значний вплив на фінансовий сектор країни, тому аналіз його діяльності може дати важливі висновки для удосконалення банківської системи в цілому. Тому дослідження фінансової діяльності банків є ключовим для розуміння та покращення фінансової стійкості та розвитку банківської системи у країні.

Багато вітчизняних та зарубіжних економістів доклали зусиль до поглиблення знань і розуміння питань, пов'язаних з аналізом фінансової діяльності банку: Шевченко О.М. [1], Зверук Л.А., Боєва С.К. [2], Коваленко М.О [3], Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. [4]. Виходячи з цього різноманіття прізвищ, можна прийти до висновку, що обрана тема є актуальною та важливою не тільки для дослідження банківського сектору, а і для всієї економіки країни вцілому.

Мета і завдання дослідження. Метою даної кваліфікаційної роботи є аналіз фінансової діяльності комерційних банків на прикладі АТ КБ «ПриватБанк» у період з 2021 по 2023 рік, визначення основних проблем та викликів з якими стикається банк. А також розробка напрямів вдосконалення фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк».

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети передбачається вирішити наступні завдання:

– провести теоретичне дослідження сутності та принципів фінансової діяльності комерційних банків;

– проаналізувати методику аналізу фінансової діяльності банків;

– зібрати та систематизувати інформацію про фінансову діяльність «ПриватБанк» за 2021-2023 роки;

– провести комплексну оцінку фінансової діяльності «ПриватБанк» за допомогою методів фінансового аналізу;

– визначити ключові проблеми та виклики, з якими стикається АТ КБ «ПриватБанк» у своїй фінансовій діяльності;

– розробити напрямки вдосконалення фінансової діяльності «ПриватБанк» на основі аналізу його досвіду та кращих практик інших банків.

Об'єкт дослідження. Фінансова діяльність комерційних банків, зокрема діяльність АТ КБ «ПриватБанк».

Предмет дослідження. Механізми та методи вдосконалення фінансової діяльності комерційних банків

Методи дослідження. У ході виконання роботи використовувався теоретичний метод дослідження - це аналіз наукової літератури, систематизація та узагальнення. А також емпіричний метод дослідження, до нього належить статистичний, порівняльний та факторний аналіз, і аналіз фінансової звітності.

Інформаційна база. Інформаційну базу дослідження становлять наступні джерела:

Нормативно-правові акти, до яких належать Закони України «Про банки та банківську діяльність», «Про Національний банк України», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та інші.

- Постанови та нормативно-інструктивні акти Національного банку України.
- Монографії, статті та інші наукові публікації вітчизняних та зарубіжних авторів з питань фінансової діяльності комерційних банків, методів її аналізу та вдосконалення.
- Статистичні дані про фінансову діяльність АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки, отримані з офіційного сайту банку, Державної служби статистики України та інших джерел.

Прикладна цінність роботи. Керівництво банку розглянуло пропозиції щодо покращення системи управління фінансовою діяльністю АТ КБ «ПриватБанк» і прийняло рішення їх впровадити.

Апробація результатів дослідження. На міжнародній онлайн-конференції «Ринок фінансових інновацій та безробіття в ЄС: тенденції виклики та перспективи» для студентів та молодих науковців, що відбулася 25 квітня 2024 року у місті Дніпро, були представлені та обговорені основні положення бакалаврської роботи, а також теоретичні, практичні висновки та рекомендації.

Особистий внесок. На основі критичного аналізу літературних джерел, даних фінансової звітності комерційного банку та власних досліджень автор створив теоретичні положення, висновки та пропозиції, які виносяться на захист.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і одного додатку. Загальний роботи становить 74 сторінки комп'ютерного тексту; робота включає 12 таблиць, 11 рисунків та 3 додатка. Список використаних джерел містить 29 найменувань.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

1.1. Сутність та принципи фінансової діяльності комерційних банків

Фінансова діяльність суб'єктів господарювання містить в собі діяльність, що спрямована на результативне використання фінансових ресурсів та прийняття економічно ефективних рішень. Це визначення в найширшому розумінні охоплює як інвестування в активи, так і залучення капіталу. У результаті підприємницької діяльності частина коштів приймає вигляд матеріальних активів.

Відповідно до даного визначення фінансова діяльність включає формулювання та реалізацію фінансових рішень, пов’язаних з управлінням матеріальними та нематеріальними активами, нерухомістю, фінансовими ресурсами, грошовими коштами, а також зобов’язаннями у формі кредиторської та дебіторської заборгованості [5].

Тому, в результаті описаного вище, можна вивести таке твердження: фінансова діяльність комерційних банків включає залучення, перерозподіл і використання фінансових ресурсів задля задоволення потреб суспільства та економіки вцілому. Фінансова діяльність полягає в посередницькій діяльності між підприємствами, які потребують грошей (компанії, домогосподарства, країни) та підприємствами, які їх мають.

Стратегічні та тактичні цілі визначають структуру фінансової системи банку, їхнє досягнення безпосередньо залежить від наявності достатніх фінансових ресурсів, що зображені на табл. 1.1 [6].

Таблиця 1.1 – Ресурси комерційного банку

Власні кошти (капітал)	Залучені кошти	Позичені кошти
Статутний капітал	Кошти на поточних рахунках клієнтів	Міжбанківські кредити
Резерви та інші фонди банку	Кошти підприємств та організацій у формі депозитів	Кредити від НБУ
Нерозподілений прибуток	Вклади від населення	Кошти отримані за операціями з цінними паперами на вторинному фондовому ринку

Залучені та позичені кошти є основною частиною ресурсів банку [7]. Водночас третина загальної суми становить власний капітал. Тимчасово вільні грошові ресурси виступають джерелом для залучених коштів та є результатом кругообігу промислового та торгового капіталу, грошових нагромаджень держави і власних заощаджень населення.

Отже, фінансова діяльність, виступаючи регулятором розподілу та створення фінансових ресурсів, забезпечує банку можливість досягати своїх цілей. Останні поділяються на дві групи: загальні та специфічні.

Загальні цілі фінансової діяльності комерційних банків включають:

– отримання прибутку;
– забезпечення фінансової стійкості;
– підвищення конкурентоспроможності;
– задоволення потреб клієнтів;
– внесок у розвиток економіки.

Тип банку, його стратегія розвитку та поточні ринкові умови можуть впливати на його цілі. До найбільш поширених цілей комерційних банків, належать [8]:

– збільшення обсягу активів та пасивів;
– розширення спектра банківських послуг;
– підвищення якості кредитного портфеля;
– оптимізація витрат;

– підвищення кваліфікації персоналу.

Незважаючи на вищезазначені тлумачення основних цілей банку, основною метою фінансової діяльності залишається збільшення вартості банку для максимізації добробуту його акціонерів. Досягнення цієї мети передбачає виконання ряду завдань, представлених у табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Завдання фінансової діяльності комерційних банків

Назва	Опис завдання
Заловолення потреб клієнтів у фінансових послугах	Надання кредитів, залучення та розміщення депозитів, розрахунково-касове обслуговування, надання комісійно-посередницьких та інформаційно-консультаційних послуг
Отримання прибутку	Ефективне використання банківських ресурсів, зниження витрат, застосування методів фінансового менеджменту
Задоволення потреб держави	Участь у реалізації державної монетарної політики, фінансування державних програм, обслуговування державного бюджету
Підтримка стійкості та стабільності банківської системи	Дотримання принципів пруденційного нагляду, управління ризиками, забезпечення достатньої капіталізації банку
Розвиток економіки країни	Кредитування реального сектора економіки, інвестування в розвиток інфраструктури, стимулювання інноваційної діяльності
Захист інтересів вкладників та клієнтів банків	Забезпечення збереження та примноження вкладів, захист банківської таємниці, забезпечення доступності та якості фінансових послуг
Підвищення рівня фінансової грамотності населення	Проведення просвітницької роботи, навчання основам фінансової грамотності, розробка та поширення інформаційних матеріалів

Беручи до уваги специфіку цієї роботи, яка зосереджується на фінансовій діяльності банку, важливо розглянути конкретні завдання, що вирішуються саме в банківській сфері. Ці завдання проілюстровані на рис. 1.1.

Фінансова діяльність комерційних банків залежить від численних факторів, які можна умовно розділити на дві основні групи: внутрішні та зовнішні .

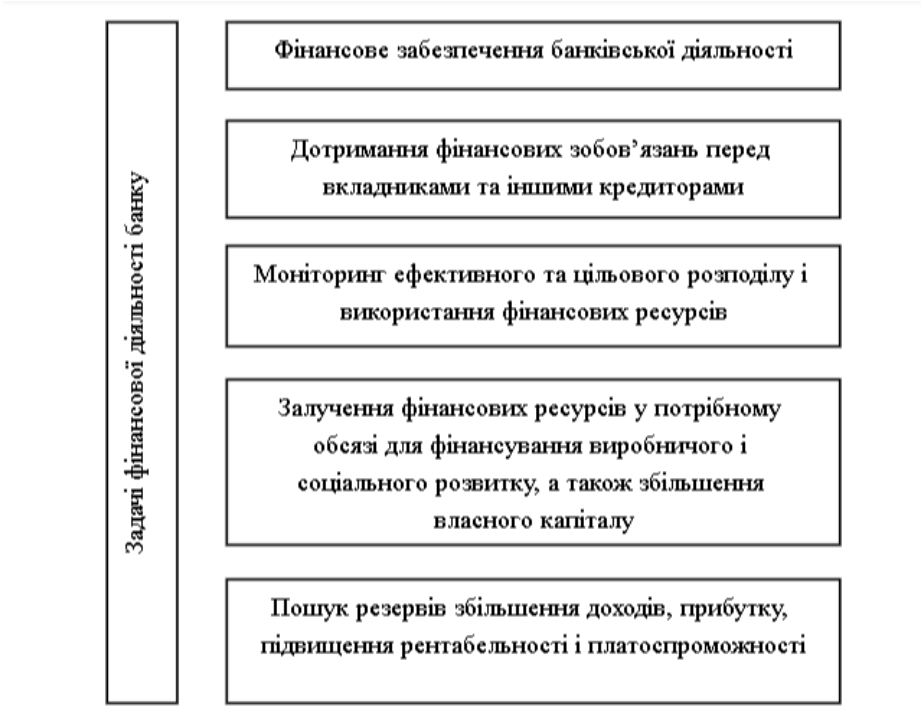

Рис.1.1 – Задачі фінансової діяльності банку [9]

Внутрішні фактори виникають безпосередньо всередині банку і перебувають під його прямим контролем. Сюди належать зміни в структурі активів і пасивів, якість кредитного портфеля, рівень капіталізації, ефективність менеджменту, рівень корпоративного управління, інформаційне забезпечення та фінансова культура банку.

Зовнішні фактори, на які банк не має прямого впливу, впливають на його діяльність опосередковано. До них належать загальний стан економіки, законодавче регулювання, конкурентна діяльність, політична ситуація, соціально-економічні фактори (такі як рівень життя населення, соціальна нерівність, доступ до освіти та охорони здоров'я), рівень розвитку інфраструктури, а також науково-технічний прогрес.

Ключові принципи фінансової діяльності комерційних банків визначають напрямок і характер їх діяльності. Дотримання цих принципів дозволяє банку працювати ефективно та стабільно навіть у мінливих економічних обставинах, захищаючи інтереси клієнтів, акціонерів, кредиторів та інших контрагентів. Законність, економічна обґрунтованість, безпека, прибутковість, ліквідність і

платоспроможність є основними теоретичними принципами, що лежать в основі покращення фінансової діяльності комерційних банків [10].

Для глибшого розуміння даної теми, пропоную розглянути кожен принцип більш детально:

1. Відповідно до принципу законності діяльність банку повинна повністю відповідати вимогам чинного законодавства України, що включає наявність усіх необхідних ліцензій і дозволів, суворе дотримання встановлених правил і норм, а також відповідальність за порушення законодавства.

2. Економічна обґрунтованість передбачає, що рішення, прийняті керівництвом банку, повинні базуватися на ретельному аналізі та розрахунках. Це в результаті дасть змогу банку максимізувати прибуток, одночасно мінімізуючи ризики.

3. Банк має вживати всі необхідні заходи для захисту активів, грошей клієнтів і конфіденційної інформації відповідно до принципу безпеки. Використовувати сучасні системи безпеки, покращувати внутрішній контроль та підвищувати кваліфікацію співробітників.

4. Принцип прибутковості передбачає, що банк має прагнути отримувати прибуток, задля власного розавитку та розширення.

5. На основі принципу ліквідності банк повинен завжди мати достатньо ліквідних активів, для того, щоб задовольнити потреби клієнтів.

6. Відповідно до принципу платоспроможності банк має бути стійким до ризиків і здатним виконувати свої зобов’язання перед вкладниками, кредиторами та іншими контрагентами.

Загалом, для підвищення ефективності фінансової діяльності комерційних банків багато джерел пропонують такі заходи [11]:

Регулярно проводити аналіз та оцінку фінансового стану банку.

Розробляти та впроваджувати стратегії розвитку, що відповідають цілям та завданням банку.

– Ефективно управляти активами та пасивами.
– Впроваджувати ефективну кредитну політику.

- Застосовувати системи управління ризиками.
- Використовувати інновації та сучасні технології.
- Підвищувати якість обслуговування клієнтів.
- Активно розвивати маркетингову діяльність.

1.2. Законодавче регулювання фінансової діяльності комерційних банків

Банківська система є наріжним каменем економічного розвитку будь-якої країни, оскільки її функціонування впливає на всі аспекти економічного життя. Її роль багатогранна і включає не лише забезпечення фінансових послуг для населення та бізнесу, а й підтримку стабільності та ефективності економічної системи загалом [12]. Банківська система безпосередньо сприяє економічному зростанню через надання кредитів, інвестиційних можливостей і фінансових послуг, що стимулює розвиток підприємництва, виробництва та споживання. Також банківська система відіграє важливу роль у підтримці соціальної стабільності, підтримуючи державні програми соціального захисту, забезпечуючи доступність фінансових ресурсів для різних груп населення та забезпечуючи фінансову інклюзію. Фінансування бізнесу сприяє зростанню доходів громадян і створенню нових робочих місць, що впливає на рівень зайнятості.

Таким чином, для забезпечення стабільності, ефективності та надійності банківської системи законодавче регулювання є критично важливим. Банки мають чіткі та прозорі закони як основу для своєї діяльності.

Банківська система не може працювати ефективно без чіткої та зрозумілої нормативної бази. Такі правила можуть створити хаос у банківському секторі, сприяти фінансовому зловживанню та шахрайству, а також поставити під загрозу економічну стабільність країни.

Багато законодавчих та нормативно-правових актів регулюють фінансову діяльність комерційних банків в Україні. Законодавство розроблено з метою підтримки стабільності та стійкості банківської системи, захисту інтересів

кредиторів, вкладників та інших контрагентів банків, а також створення більшої конкуренції на ринку банківських послуг.

Законодавство, що регулює банківську діяльність, складається з загальних законів, таких як Закон України «Про банки і банківську діяльність» [17],Закон України «Про Національний банк України» [18], Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [19], Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», а також спеціальних актів, які регулюють різні аспекти функціонування банківської системи. Це надає комплексний підхід до контролю та регулювання фінансових операцій, що дозволяє мінімізувати ризики та запобігти потенційним фінансовим зловживанням.

Таким чином, сукупність законів і правил, які регулюють діяльність комерційних банків в Україні, є життєво важливою для забезпечення стабільності та надійності банківської системи, захисту інтересів усіх учасників фінансового ринку та створення більш конкурентного середовища в банківській галузі.

Варто придідити окрему увагу Постанові НБУ про затвердження Інструкції про порядок регулювання банківської діяльності в Україні (далі – Інструкція) від 28.08.2001 № 368. Так як вона визначає порядок регулювання діяльності банків в Україні, що здійснюється Національним банком України відповідно до Конституції України (Відомості Верховної Ради України, 1996, № 25, ст. 157), Закону України «Про Національний банк України» (Відомості Верховної Ради України, 2000, № 12, ст. 111) та інших актів законодавства України, а також є основоположною у проведенні законодавчого регулювання діяльності банків.

Дія цієї Інструкції поширюється на всі банки, зареєстровані в Україні, а також на їхні філії та представництва, створені на території іноземних держав. Інструкція діє з метою забезпечити стабільність та стійкість банківської системи України, захистити права та інтереси вкладників та інших кредиторів банків.

В Інструкції прописані основні положення законодавчого регулювання та нагляду за банківською діяльністю, а саме:

– Банківська діяльність в Україні здійснюється на основі ліцензії, що видається НБУ. Для її отримання банк має відповідати вимогам, встановленим Законом «Про Національний банк України» та іншими актами законодавства України.

– НБУ має право видалити ліцензію у банку, якщо він не відповідає вимогам, встановленим Законом «Про Національний банк України» та іншими актами законодавства України.

– НБУ здійснює наглядову діяльність за діяльністю банків з метою забезпечення дотримання банками вимог законодавства України, запобігання виникненню системних ризиків у банківській системі України, а також захисту прав та інтересів вкладників та інших кредиторів банків.

– НБУ має право проводити інспекційні перевірки банків, вимагати від банків інформацію про їхню діяльність, видавати банкам приписи про усунення порушень законодавства України.

– НБУ може застосовувати до банків заходи впливу, передбачені Законом «Про Національний банк України» та іншими актами законодавства України.

– Банки зобов'язані дотримуватися економічних нормативів, встановлених НБУ, а останній в свою чергу має право встановлювати додаткові економічні нормативи для окремих банків, а також може вживати заходів щодо оздоровлення банків, які не відповідають економічним нормативам.

– НБУ здійснює регулювання та нагляд за діяльністю платіжної системи України і встановлює правила здійснення переказів коштів та розрахунків у платіжній системі України. Також НБУ може вживати заходів щодо забезпечення стійкості та ефективності функціонування платіжної системи України.

З вищезазначеного можна прийти до висновку, що Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні не обмежується статусом простого нормативно-правового акту. Вона відіграє значно ширшу роль, будучи незамінним інструментом для НБУ у здійсненні його регуляторної та наглядової

діяльності. Інструкція має чіткі положення та правила, вони зрозуміло окреслюють курс, яким повинні слідувати банки у своїй роботі. Це гарантує передбачуваність, прозорість та єдиний підхід до ведення банківських справ. Також завдяки Інструкції НБУ може чітко бачити, чи відповідає діяльність банків встановленим стандартам, що дає змогу виявляти ризики на ранніх стадіях та вживати превентивних заходів, запобігаючи системним проблемам у банківській системі.

Варто розглянути також Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [16], він встановлює основи для функціонування ринку фінансових послуг, а також визначає механізми державного контролю та нагляду за його діяльністю. Закон дозволяє державним органам, таким як Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національному банку України та Національній комісії наглядати та контролювати діяльність фінансових установ.Тобто проводити перевірки, аудити, нагляд і застосовувати санкції у разі виявлення порушеннь.

Для захисту прав споживачів фінансових послуг Закон встановлює вимоги до розкриття інформації, прозорості умов договорів і вирішення спорів. Це сприяє розвитку фінансової грамотності населення та підвищує довіру до фінансових установ.

Закон містить положення, спрямовані на боротьбу з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму та іншими фінансовими злочинами. Це передбачає, що фінансові установи повинні ідентифікувати клієнтів, стежити за підозрілими операціями та звітувати відповідним органам. Закон створює правову основу для впровадження нових фінансових технологій і продуктів, таких як цифрові гроші, електронні гроші та фінансові платформи.

Характерними рисами сучасного законодавчого регулювання банківської діяльності в Україні є посилення нагляду та регулювання, розробка антикорупційних і протидійних механізмів, збільшення вимог до капіталу та ліквідності, а також електронізація та розвиток фінтех-сектору. В результаті чого за останні декілька років до основоположних законів були внесені ключові

поправки, які найчастіше розширюють повноваження НБУ та посилюють нагляд за банківськими установами.

Також хотілося б приділити увагу історії законодавчого регулювання фінансової діяльності комерційних банків, так як дає чітке уявлення про її поточний стан, тенденції змін і також дозволяє виокремити сильні та слабкі сторони даного аспекту. У 1990-х роках українська економіка зазнала значних змін, пов’язаних із переходом з планової економіки до ринкових відносин. Створення системи банківського законодавства було важливою частиною цієї зміни, яка мала забезпечити розвиток фінансового сектору, стабільність банків і захист інтересів вкладників.

У 1991 році Україна прийняла «Про банки і банківську діяльність», перший важливий закон про банківську діяльність. В умовах перехідного періоду цей закон визначив основні принципи функціонування банків і банківської системи. У 1992–1995 роках законодавство потрібно було удосконалити, щоб врахувати особливості ринкової економіки та міжнародні стандарти. Відбувалися консультації та розмови з експертами та міжнародними організаціями щодо покращення законодавства.

У період з 1996 по 2000 рік були прийняті закони, спрямовані на зміцнення банківської системи та її стабільність. Зокрема, у 2000 році був прийнятий новий Закон «Про банки і банківську діяльність», який адаптувався до ринкових умов і міжнародних стандартів.

З 2001 по 2004 рік законодавче регулювання банківської сфери продовжувало вдосконалюватися, враховуючи нові виклики та завдання. Проводилися реформи, спрямовані на підвищення ефективності та стабільності фінансової системи.

У 2005 році було прийнято Закон України «Про банки і банківську діяльність», який містив нові правила та норми щодо функціонування банківської системи.

Світова фінансова криза, що розпочалася у 2008 році, мала серйозний вплив на банківську систему України, викликаючи потребу уряду та

Національного банку України (НБУ) у вживанні низки заходів для стабілізації ситуації у банківському секторі. Ці заходи включали прийняття ряду нормативних актів та проведення реформ з метою протистояння викликам кризи та відновлення віри в надійність банківської системи.

З 2010 по 2012 рік в Україні було прийнято низку законодавчих актів з метою покращення банківської системи та підвищення фінансової стабільності. Такі як Постанова Правління Національного банку України (НБУ) від 25.04.2011 № 162 «Про затвердження Положення про порядок вивчення документів банками в процесі нагляду за ними». Цей нормативний акт визначав процедуру, за якою НБУ аналізує та оцінює документи, що подаються банками, для ефективного проведення нагляду. Постанова Правління Національного банку України (НБУ) від 29.12.2011 № 498 «Про затвердження Положення про порядок розгляду мінливих кредитних ризиків банками». Цей документ регулював процедури оцінки та управління кредитними ризиками банками, спрямовуючи їх на зміцнення фінансової стійкості та зниження ризиків.

2013–2014 роки були ключовими для України через значні економічні та політичні події. Революція Гідності, яка розпочалася у листопаді 2013 року, викликала значну нестабільність і суттєві зміни в політичній системі країни. Протести громадян проти корупції та авторитарного режиму були результатом цих подій, які змінили уряд і політику.

Крім того, анексія Криму Росією в березні 2014 року та подальші збройні конфлікти на сході України значно вплинули на економіку країни. Ці події викликали значні економічні проблеми, включаючи спад виробництва, зростання інфляції та загрозу фінансовій стабільності.

Банківська система також була залучена до цих процесів. У період політичної нестабільності та нестабільності банківські установи та їхні клієнти зіткнулися з великими труднощами. Банківська довірливість знизилася через ризики та невизначеність в економіці.

Банківська система України зазнала значних реформ у 2015-2016 роках. Уряд і Національний банк України активно вдосконалювали законодавство, щоб

підвищити надійність і стабільність банківської системи. Прийняття нових законів має на меті посилити нагляд за банками, підвищити вимоги до капіталу, покращити корпоративне управління та зменшити вплив неплатоспроможних банків на економіку. У 2015 році було прийнято закон «Про реструктуризацію банківської системи України», який передбачав проведення широких заходів щодо покращення банківської системи, включаючи створення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Це була одна з найважливіших реформ, які відбулися в цей період. У 2016 році була створена Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг, яка об'єднала функції попередньої Комісії з регулювання фінансових послуг ринку та Національного банку України. Крім того, у цьому році Міжнародний валютний фонд (МВФ) запровадив нову систему нагляду та нагляду за банківською діяльністю.

У 2017 році було прийнято ряд законів, спрямованих на покращення ефективності банківської системи шляхом боротьби з неплатоспроможністю банків, удосконалення процедур контролю та нагляду за ними та внесення змін до процедур ліквідації та реабілітації банків. У випадку неплатоспроможності банків Закон України «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб» визначає його функції та повноваження, а також гарантує відшкодування вкладникам. Закон України про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом регулює процедури банкрутства та реабілітації, включаючи банки, і містить положення про механізми фінансової реабілітації. Закон України «Про Державну службу фінансового моніторингу» встановлює механізми контролю за фінансовими операціями, щоб уникнути використання фінансових послуг для фінансування тероризму та відмивання грошей.

У 2020-2021 роках економічні наслідки пандемії COVID-19 привернули увагу до української економіки та банківської системи. Для підтримки фінансової стабільності та підтримки банків і економіки загалом уряд і Національний банк України реалізували низку наступних стратегічних заходів:

1. Розробка та впровадження різноманітних програм фінансової підтримки, спрямованих на надання ліквідності банкам та підприємствам, які постраждали від наслідків пандемії.

2. Впровадження політики зниження ключової процентної ставки, що знижувало вартість кредитів для підприємств та споживачів.

3. Проведення регулярних операцій з рефінансування та надання банкам доступ до ліквідних ресурсів.

4. Введення тимчасового мораторію на виплату деяких банківських послуг, таких як кредитні виплати та платежі по кредитних картках.

Ці заходи дали банківській системі можливість продовжувати працювати в складних умовах і зменшили негативний вплив пандемії на економіку та фінансову стабільність країни.

Законодавче регулювання діяльності банків в Україні пройшло довгий шлях розвитку, починаючи з перших кроків після здобуття незалежності до сьогодення. Цей шлях був непростим, з періодами бурхливого розвитку та стагнації, реформ та відкатів. З досягнень, можна виділити створення стійкої та ефективної банківської системи, здатної відповідати сучасним викликам, захист прав та інтересів вкладників та інших кредиторів банків, а також сприяння розвитку та інтеграції українського банківського сектору в світову фінансову систему. Це все відбулося незважаючи на низку викликів та невдач, що спіткали економіку країни: війна в Україні, зростання кіберзлочинності та необхідність посилення кібербезпеки банків, а також адаптація законодавства до нових технологій та трендів у банківській сфері [20].

Законодавче регулювання банківської діяльності має продовжувати розвиватися, щоб відповідати новим викликам та потребам суспільства. Важливо знайти баланс між забезпеченням стабільності та стійкості банківської системи та стимулюванням інновацій та розвитку. Все це необхідно робити з пріоритетами на забезпечення стійкості та ефективності банківської системи в умовах війни; посилення кібербезпеки банків; збільшення фінансової доступності та інклюзивності; стимулювання інновацій та розвитку нових

банківських продуктів та послуг; адаптацію законодавства до нових технологій та трендів у банківській сфері. Виконання цих завдань сприятиме подальшому розвитку та інтеграції українського банківського сектору в світову фінансову систему.

1.3. Методичні підходи до вдосконалення фінансової діяльності комерційних банків

У поточних умовах динамічного розвитку ринкової економіки важливість дослідження методів покращення фінансової діяльності комерційних банків є надзвичайною. Банки, як ключові учасники фінансового ринку, мають вирішальне значення у забезпеченні стабільності та просуванні економіки країни. Ефективність їхньої роботи безпосередньо впливає на доступність фінансових послуг для населення та підприємств, а також на загальний рівень добробуту.

Теоретичні основи удосконалення фінансової діяльності комерційних банків ґрунтуються на загальних принципах економіки, теорії фінансів та специфічних засадах банківської справи.

Державне регулювання відіграє важливу роль у покращенні фінансових операцій комерційних банків. Захист прав і інтересів вкладників та інших кредиторів, а також нагляд за діяльністю банків – це обов’язки держави.

Збільшення прибутку, підвищення конкурентоспроможності та зміцнення позиції на ринку є результатами використання теоретичних основ покращення фінансової діяльності банків.

На даний момент не існує єдиної загальноприйнятої класифікації методів покращення фінансової діяльності комерційних банків. Різні автори можуть використовувати різні критерії для створення своїх категорій. Табл. 1.3 містить методи, які використовуються найчастіше [21].

Таблиця 1.3 – Класифікація методів вдосконалення фінансової діяльності комерційних банків

Група методів	Назва методів
Загальні методи	– Аналіз та оцінка фінансового стану – Розробка та впровадження стратегії розвитку
Методи управління активами та пасивами	– Управління ліквідністю – Управління прибутковістю – Управління ризиками
Методи кредитного менеджменту	– Розробка та впровадження кредитної політики – Оцінка кредитоспроможності позичальників – Управління кредитним портфелем
Інноваційні методи	– Впровадження нових продуктів та послуг – Використання нових технологій – Залучення зовнішніх консультантів
Методи маркетингу	– Проведення маркетингових досліджень – Розробка та впровадження маркетингової стратегії – Реклама та просування
Методи управління якістю	– Впровадження системи управління якістю – Застосування методів контролю якості – Навчання та підготовка персоналу

Банк обирає способи покращення фінансової діяльності відповідно до поставлених цілей. Наприклад, використання методів управління активами та пасивами дозволяє банку мати достатню ліквідність для виконання своїх зобов’язань, максимізувати прибуток від активів і мінімізувати ймовірність збитків від ризиків.

Банки можуть мінімізувати кредитні ризики, приймати зважені рішення щодо надання кредитів і мінімізувати збитки від неякісних кредитів за допомогою методів кредитного менеджменту.

Інноваційні методи дають банкам можливість випередити конкурентів, залучити нових клієнтів, підвищити продуктивність і отримати доступ до нових знань і досвіду.

Комерційні банки можуть вдосконалювати свою роботу за допомогою інших методів і механізмів, окрім вищезазначених. Вибір цих стратегій залежить від вимог і цілей кожного банку.

Процес вдосконалення фінансової діяльності є постійним і вимагає від комерційних банків постійних зусиль та інвестицій. Банки, які зможуть ефективно застосовувати різноманітні стратегії та механізми, зможуть підвищити свою конкурентоспроможність, збільшити прибуток та стати більш стійкими до ризиків.

Наразі в Україні є багато прикладів ефективної фінансової діяльності та процесу її розвитку. АТ КБ «ПриватБанк» є одним із найвідоміших банківських установ, який відрізняється високою ефективністю та інноваційним підходом. Банк активно використовує сучасні методи аналізу та прогнозування, щоб оптимізувати структуру активів і пасивів. Крім того, він постійно впроваджує нові продукти та послуги, щоб задовольнити потреби клієнтів, і активно використовує передові технології, такі як онлайн- та мобільний банкінг, а також штучний інтелект.

АТ «РайффайзенБанк» часто вирізняється авторами в багатьох аналітичних статтях, присвячених сучасному банківському сектору. Це пов’язано з його чіткою кредитною політикою, яка базується на ретельному аналізі кредитоспроможності позичальників. Також банк має сучасні системи управління ризиками, які допомагають виявляти, оцінювати та контролювати різноманітні небезпеки. В результаті це підвищує стійкість банку до негативних зовнішніх впливів.

Якщо мова йде про вдалу фінансову діяльність, то також варто розглянути АТ «Ощадбанк». Цей банк є одним із найстаріших і найнадійніших в Україні, він відомий своїм консервативним підходом до надання кредитів, що полягає у мінімізації ризиків. В результаті така політика захищає банк від криз. Крім того, через обрану АТ «Ощадбанк» стратегію він залучає значні депозити від населення завдяки його надійній репутації.

Аналіз світового досвіду може допомогти визначити ефективні стратегії та ресурси для покращення фінансової діяльності. Найвідоміші банки, які успішно використовують такі методи – це Citibank (США), HSBC (Велика Британія) та

Bank of America (США). Хоча список можна продовжувати, ми розглянемо лише найвідоміші.

Одним із найбільших і найуспішніших банків у світі є Citibank, заснований у Нью-Йорку, США, у 1812 році. Завдяки широкій мережі відділень і офісів по всьому світу він може надавати банківські послуги широкому колу клієнтів. Крім того, банк активно використовує сучасні технології, такі як онлайн-банкінг, мобільний банкінг та штучний інтелект, і постійно розробляє нові послуги для задоволення потреб клієнтів.

Банк HSBC (The Hongkong and Shanghai Banking Corporation Limited) був заснований у Гонконгу в 1865 році. Зараз він має широку мережу офісів і відділень у більш ніж 60 країнах світу. Для широкого кола своїх клієнтів, як фізичних, так і юридичних, HSBC пропонує досить багато різноманітних фінансових послуг. Банк приділяє велику увагу якості обслуговування клієнтів, опитуючи клієнтів регулярно.

Також варто приділити увагу Bank of America, він є одним із найбільших банків не тільки у Сполучених Штатах, а і у всьому світі. Цей банк був заснований в результаті злиття Bank of Italy та Bank of America of California у 1928 році. Роздрібний банківський підрозділ Bank of America надає широкий спектр послуг для власних клієнтів, що дає банку можливість залучати великі депозити та комісійні доходи. Банк оптимізує структуру своїх активів за допомогою сучасних методів аналізу та прогнозування. Банк of America також активно бере участь у соціальних проектах, що покращує його імідж і робить його більш привабливим для інвесторів і клієнтів.

Вдосконалення управління банківською діяльністю є надзвичайно важливим у світлі ринкової трансформації української економіки. Щоб підвищити фінансові показники комерційного банку, необхідно чітко систематизувати та класифікувати принципи та методи управління. Концепція «фінансового менеджменту» є засобом реалізації цього процесу.

Щоб досягти стратегічних цілей підприємства, існує система, відома як фінансовий менеджмент. Об’єкти та суб’єкти управління, принципи, функції та

методи управління, а також рішення, прийняті управлінням, є основними компонентами такої системи. Аналіз і розрахунок різноманітних показників, що відображають різні аспекти діяльності банку та показують ефективність управлінських рішень, є частиною оцінки фінансового стану підприємства. Результати цієї оцінки допоможуть визначити проблемні аспекти фінансової діяльності банку та розробити стратегії для підвищення ліквідності, платоспроможності, прибутковості та фінансової стійкості. Крім того, за допомогою цього аналізу можна оцінити процес виробництва та визначити перспективи його розвитку.

Інструменти управління банком, як вважають багато авторів, часто включають функції фінансового менеджменту. Згідно з процесним підходом, розрізняють наступні взаємозалежні функції в такій послідовності [22]:

1.Фінансове планування;

2. Фінансовий аналіз;

3. Фінансове регулювання;

4. Фінансовий контроль.

Планування є важливою частиною фінансового менеджменту. Успіх комерційного банку залежить від планування своїх фінансових операцій. За допомогою цього можна визначити цілі та завдання банку протягом певного періоду часу, а потім розробити стратегію розвитку банку.

Систематичне встановлення цілей і визначення структури та послідовності заходів, необхідних для їхнього досягнення, називається процесом планування. Це дає можливість визначити завдання, що забезпечують ефективне функціонування банку в довгостроковій перспективі, а також дозволяють банку швидко адаптуватися до змін, які відбуваються в його навколишньому середовищі. Крім того, визначаються основні тенденції у створенні та використанні коштів банку, а також у формуванні фінансових відносин з контрагентами.

Процес планування фінансової діяльності зображений на рис. 1.2 [24].

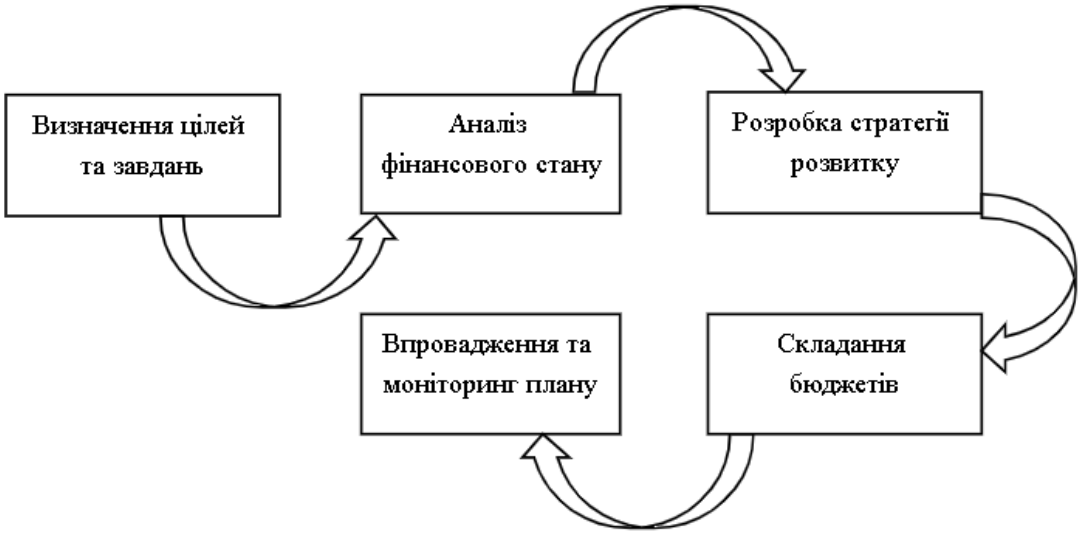

Рис. 1.2 – Процес планування фінансової діяльності

Активи та пасиви, портфель банківських послуг, а також пов’язані з ними доходи та витрати є основними компонентами фінансового планування банків. Фінансовий план складається з двох основних частин: бюджету та плану портфеля банківських операцій, які відображають портфельні та виробничі функції банку. Бюджет і план портфеля банківських операцій утворюють логічно пов’язану систему в документі. Бюджет комерційного банку складається з бюджетних одиниць і включає визначення конкретної технології управління фінансами.

Таким чином, планування є постійним і всеосяжним процесом, який складається з таких етапів:

1. розробка банківської моделі;

2. розрахунок прогнозованих показників і нормативів, складання плану руху капіталу, планування банківських операцій, планування нових банківських продуктів і послуг, формування прогнозного балансу ресурсів і вкладень;

3. обчислення обов’язкових податкових сплат і відрахувань, визначення мінімальної суми, необхідної для утримання банку.

Основою фінансового менеджменту є фінансовий аналіз. Це систематичне вивчення фінансового стану банку та результатів його діяльності з метою виявлення можливостей для підвищення його ринкової цінності та забезпечення

ефективного розвитку. Фінансовий аналіз дуже важливий, оскільки результати його використовуються для прийняття стратегічних рішень у фінансовому менеджменті банку.

Активно проводяться наукові та практичні дослідження щодо методів аналізу фінансової діяльності комерційних банків. Вчені в Україні та за кордоном, такі як Р. Мертон, Ф. Котлер, М. Дженсен, І. Лютій, В. Міщенко та інші, вивчали різні аспекти та методи аналізу, які застосовуються в банківській сфері. Це показує, наскільки важливим є аналіз фінансової діяльності комерційних банків для успішного функціонування.

З багатьох причин використання інструментів фінансового аналізу є надзвичайно важливим. По-перше, аналіз дозволяє оцінити фінансову стійкість банку та його здатність виконувати фінансові зобов'язання та забезпечувати прибуток, навіть якщо економічна ситуація змінюється.

По-друге, аналіз може допомогти визначити переваги та недоліки банку. В результаті чого такі дії дозволять керівництву банку розробити план розвитку, для максимізації фінансової ефективності і підвищення конкурентоспроможності шляхом вирішення наявних проблем.

По-третє, аналіз дає можливість відстежувати та прогнозувати фінансові результати банку, що дає змогу швидко реагувати на негативні тенденції та вживати заходи для їх корекції шляхом покращення планів і оптимізації ресурсів.

По-четверте, аналіз дає можливість керівництву банку оцінити, наскільки ефективно воно використовує ресурси та досягає своїх цілей. В результаті чого відбувається підвищення контролю акціонерів та інвесторів над діяльністю керівництва.

У кожному аналізі є предмет, методи та мета. Предметом аналізу є дослідження причинно-наслідкових зв'язків між економічними подіями та операціями фінансових установ, особливо комерційних банків. Ціль аналізу полягає в тому, щоб визначити основні фактори, що впливають на результати роботи банку.

Основним об'єктом аналізу є фінансова діяльність конкретного банку. Учасниками аналізу можуть бути всі фігуранти банківської діяльності, такі як сам банк, Національний банк, реальні та потенційні клієнти, аудиторські фірми тощо. Кожен з цих суб'єктів має свої інтереси та вплив на фінансову діяльність банку, і їх аналіз дозволяє отримати більш повне уявлення про ситуацію в цьому сегменті ринку.

Національна наукова спільнота пропонує кілька різних стратегій для оцінки фінансового стану банків. Примостка Л.О. [20] визначає наступні елементи методики аналізу: визначення основних показників діяльності банків (кількісні, активні та пасивні показники); аналіз структурних складових кредитного портфеля банків; аналіз динаміки доходів і витрат кожного кварталу. Дмитрієв І.А.[21] вважає, що під час діагностики фінансового стану комерційного банку необхідно враховувати не лише фінансові показники, але й якісні фактори, такі як управління ризиками, корпоративна культура та рівень конкурентоспроможності

В Україні для аналізу фінансового стану банків використовують систему певних коефіцієнтів, які характеризують діяльність банку. У світовій практиці найчастіше застосовується рейтингова система оцінки фінансового стану банку. Найпоширенішим методом аналізу фінансового стану банку є аналіз за допомогою фінансових показників, який включає чотири основні блоки: 1) оцінка достатності капіталу (фінансової стійкості); 2) розрахунок ліквідності; 3) оцінка ділової активності; 4) оцінка рентабельності.

Виходячи з вищезазначеного, можна зробити висновок, що існує багато різних методів аналізу даних, і вибір одного з них залежить від мети аналізу, часу, за який він проводиться, і моменту його проведення.

Основними методами аналізу банківської діяльності є:

- табличний;
- балансовий;
- групування;
- графічний;

- зіставлення;
- порівняння;
- метод аналізу коефіцієнтів.

Для зручного візуального сприйняття даних використовується табличний метод аналізу. Цей підхід привабливий як для дослідників, так і для аналітиків, оскільки він дозволяє просто порівнювати різні показники, що розглядаються. Однак серед його недоліків можна відзначити те, що динаміка не відображається належним чином.

Використовуючи балансовий метод аналізу, можна визначити фінансову стійкість банку, оцінюючи, як його активи та пасиви співвідносяться один з одним. Цей метод надає чітке уявлення про структуру балансу банку, а також дозволяє оцінити його платоспроможність і ліквідність. Однак він не враховує вплив зовнішніх факторів на діяльність банку та не надає інформації про зміну фінансових показників.

В аналізі банківської діяльності метод групування полягає в тому, щоб класифікувати дані за певними ознаками, щоб знайти тенденції та закономірності. Застосування такого методу дає змогу структурувати дані та виявляти типові групи з їхніми особливостями. Тим не менш, надмірне укрупнення груп може призвести до втрати інформації.

Аналіз даних за допомогою графічного методу дозволяє наочно показати тенденції та динаміку. Цей метод є простим у сприйнятті і тому використовуючи його, можна легко порівнювати різні показники.

Порівняння даних з іншими банками, бенчмарками або стандартами має назву метод оцінки ефективності роботи. Ця стратегія дозволяє визначити переваги та недоліки банку і порівняти його з конкурентами. Але можуть виникнути проблеми через відмінності в методах розрахунку показників.

Порівняльний метод дозволяє виявити тенденції та зміни у фінансовому стані банку, але не завжди пояснює причини цих змін.

Розрахунок і аналіз фінансових коефіцієнтів є складовою методу аналізу коефіцієнтів, який використовується для оцінки різних аспектів діяльності

банку. Рентабельність, ліквідність, платоспроможність та інші показники можна кількісно оцінити за допомогою цього підходу. Однак без порівняння з іншими банками або стандартами значення коефіцієнтів може бути складним.

Крім того, важливо приділити увагу тому, як класифікувати аналіз відповідно до різних критеріїв. Ці критерії можуть включати періодичність, характер і мету аналізу, об’єкт аналізу та різноманітність питань, які охоплюються. Рис. 1.3 демонструє детальну класифікацію за цими ознаками [22].

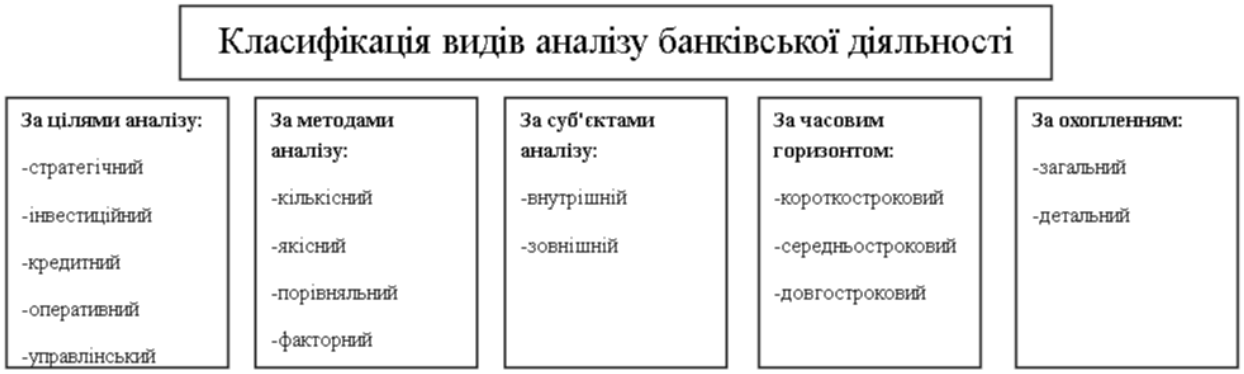

Рис. 1.3 – Класифікація видів аналізу банківської діяльності

Бажано роз'яснити, за якими принципами класифікується аналіз за часовим горизонтом:

1. Короткостроковий аналіз - це вивчення даних за короткий період (до 1 року), спрямований на оцінку поточного фінансового стану банку та виявлення найбільш актуальних тенденцій.

2. Середньостроковий аналіз - аналіз за декілька років (від 1 до 3 років), спрямований на визначення динаміки розвитку банку, виявлення ключових факторів, які впливають на його фінансовий стан.

3. Довгостроковий аналіз - аналіз даних за тривалий період (більше 3 років), спрямований на прогнозування та стратегічне планування розвитку банку.

Забезпечити найкращу структуру активів і пасивів для максимізації прибутку є основною метою будь-якого аналізу діяльності банку. Крім того,

результати аналізу допомагають визначити доцільність банку та перспективи його діяльності, а також оцінити його фінансову стабільність і надійність. Аналіз вимагає використання різноманітних джерел даних. Основними джерелами для аналізу діяльності кредитної установи є:

балансовий звіт комерційного банку;

1. звіт про кредитний портфель;
2. звіт про залишки за депозитами;
3. звіт про прибутки та збитки комерційного банку;
4. звіт про дотримання економічних нормативів;
5. звіт про дотримання нормативів відкритої валютної позиції;
6. звіт про відкриті валютні позиції.

Наступним інструментом є регулювання – це комплекс заходів, спрямованих на встановлення правил, норм та стандартів поведінки для учасників фінансового ринку. Ці правила та норми встановлюються та контролюються державними органами, такими як центральні банки, комісії з цінних паперів та інші регулятори. Оскільки банківська діяльність має свою специфіку, фінансове регулювання виконує такі функції: забезпечення стабільності фінансової системи, захист прав споживачів фінансових послуг, сприяння конкуренції, сприяння розвитку фінансового ринку та запобігання фінансовим злочинам.

Закони та інші нормативні акти регулюють поведінку учасників фінансового ринку. Останні в свою чергу мають зареєструватися у відповідних регулюючих органах або отримати ліцензію. Регуляторні органи відповідають за нагляд за поведінкою учасників фінансового ринку, щоб переконатися, що вони дотримуються встановлених правил і стандартів, крім того, ці органи мають право накладати санкції на учасників фінансового ринку.

Банківський контроль, як остання складова фінансового менеджменту, є ключовою функцією, яка забезпечує надійність, ефективність та безпеку комерційних банків. Його сутність полягає у регулюванні, здійснюваному

центральним банком, з метою контролювати та забезпечувати легальність їхньої діяльності.

Контроль за банками визначається численними особливостями банківського сектору та його важливою роллю у забезпеченні економічної безпеки країни. По-перше, банківська система виступає посередником у проведенні платежів у більшості економічних суб'єктів країни. По-друге, високий рівень системного ризику в банківському секторі може вплинути на всю економіку країни. І нарешті, органи фінансового та правоохоронного контролю уважно стежать за грошовими потоками, що проходять через банківські канали.

Метою банківського контролю є забезпечення стійкості та довіри до банківської системи та запобігання фінансовим порушенням.

Існують два основних напрями банківського контролю: внутрішній та зовнішній.

Внутрішній контроль - це система заходів, яку банки впроваджують для саморегулювання своєї діяльності. Основні методи внутрішнього банківського контролю включають:

- розробку та впровадження системи внутрішнього контролю;
- оцінку ризиків;
- відповідність чинним законам та нормативним актам;
- звітність керівництву та аудиторам;
- внутрішній аудит.

Зовнішній контроль – це комплекс заходів, що проводяться державними органами, такими як центральні банки, комісії з цінних паперів та інші регулятори. Зовнішній контроль може включати інспектування, аудит та моніторинг з боку регулятивних органів.

Інспектування проводиться з метою перевірки відповідності банківських установ вимогам законодавства та нормативних актів. Ці інспекції можуть охоплювати такі аспекти:

- перевірку коректності та достовірності фінансової звітності банку;
- оцінку ефективності системи внутрішнього контролю банку;

- оцінку ризиків, з якими зіштовхується банк.

Регулятивні органи можуть здійснювати аудити банків з метою перевірки їхньої фінансової звітності та системи внутрішнього контролю. Ці аудити можуть бути обов'язковими, проводитися на регулярній основі, або спеціальними, що проводяться у відповідь на виявлені проблеми. Крім того, над банками постійно здійснюється моніторинг їхньої фінансової діяльності з метою виявлення будь-яких потенційних ризиків. Моніторинг може включати в себе:

- аналіз фінансової звітності, з особливим урахуванням показників рентабельності, ліквідності, якості активів та капіталізації;
- оцінку системи внутрішнього контролю;
- аналіз транзакцій банку.

Висновки до розділу 1

Фінансова діяльність комерційних банків охоплює управління фінансовими ресурсами для досягнення економічно ефективних рішень. Ключовими складовими фінансової діяльності банків є залучення, перерозподіл і використання фінансових ресурсів. Цілі банків можуть бути загальними (наприклад, отримання прибутку) та специфічними (наприклад, підвищення якості кредитного портфеля). Фінансова діяльність банків підпорядкована принципам законності, економічної обґрунтованості, безпеки, прибутковості, ліквідності і платоспроможності.

Для забезпечення стабільності та надійності банківської системи важливе законодавче регулювання, яке включає в себе нормативно-правові акти, такі як Закони про банки, Національний банк, платіжні системи та інші. Ці закони забезпечують регулювання та нагляд за банками, встановлюють вимоги до капіталу, ліквідності та управління ризиками, а також сприяють боротьбі з фінансовими злочинами. Також Інструкція про порядок регулювання банківської діяльності в Україні відіграє важливу роль у забезпеченні стабільності та

стійкості банківської системи, визначаючи правила та процедури для нагляду та регулювання діяльності банків.

Удосконалення фінансової діяльності комерційних банків базується на теоретичних принципах економіки та банківської справи. Це включає методи управління активами, кредитного менеджменту, інноваційні стратегії та інші. Фінансовий менеджмент, що включає фінансове планування, аналіз, регулювання та контроль, є ключовим для підвищення ефективності банківської діяльності.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ЗА 2021-2023 РР

2.1. Загальна характеристика АТ КБ «ПриватБанк»

АТ КБ «ПриватБанк» — це визнаний лідер у сфері банківських послуг для малих та середніх підприємств в Україні. Заснований у березні 1992 року, банк має ліцензію Національного банку України. На кінець 2023 року він налічував 1209 підрозділів, включаючи 9 філій, 1 представництво та 1199 відділень різних категорій, з 77 з яких тимчасово припинено діяльність. Управління банком здійснюється згідно з найвищими стандартами корпоративного управління. Держава, через Кабінет Міністрів України, є власником банку, що забезпечує стабільність та надійність фінансових послуг для вкладників і кредиторів.

Компетенція, організаційна структура, процедури роботи, правові повноваження, обов'язки та відповідальність Наглядової ради АТ КБ «ПриватБанк» визначаються чинним законодавством України, Статутом банку та Положенням про Наглядову раду. Голова Наглядової ради відповідає за ефективність її діяльності, забезпечуючи чіткі обов'язки для членів ради та ефективний обмін інформацією. Члени Наглядової ради діють виключно чесно і добросовісно, керуючись лише інтересами банку. Вони зобов'язані не використовувати банківську інформацію для особистих або сторонніх цілей, забезпечуючи конфіденційність даних. Члени ради повинні мати відповідну професійну кваліфікацію, освіту, досвід і ділову репутацію, щоб забезпечити ефективне управління і контроль за фінансово-господарською діяльністю банку, що відповідає вимогам законодавства, Статуту та Положення про Наглядову раду.

Наглядова рада АТ КБ «ПриватБанк» здійснює ключові завдання, такі як встановлення стратегічних цілей банку і основних напрямів управління ризиками, затвердження річного бюджету і бізнес-планів, а також нагляд за їх

виконанням. Вона відповідає за визначення кандидатів на посаду голови і членів правління, призначення їх, укладення угод із членами правління, а також встановлення умов їх винагороди та методів контролю за їхньою роботою. Наглядова рада забезпечує контроль за фінансово-господарською діяльністю банку, включаючи організацію внутрішнього аудиту і нагляд за його результатами, а також відповідальна за ефективність системи внутрішнього контролю, додержання стандартів комплаєнсу та управління ризиками. Також вона займається управлінням конфліктами інтересів та виконує інші функції, визначені законодавством України, Статутом і Положенням про Наглядову раду банку.

Наглядова рада АТ КБ «ПриватБанк» відповідає за захист прав акціонерів і здійснює контроль за діяльністю Правління та підрозділів, які під неї підпорядковані. Установлені в Статуті банку і в Положенні про Наглядову раду процедури скликання і проведення засідань Наглядової ради спрямовані на забезпечення ефективного функціонування ради та прийняття обґрунтованих рішень.

Правління АТ КБ «ПриватБанк» виконує роль виконавчого органу, який керує поточною діяльністю банку згідно з вимогами законодавства, Статуту, Положення про Правління та внутрішніх документів, прийнятих Наглядовою радою. Окрім питань, які входять до виключної компетенції Вищого органу та Наглядової ради, Правління має повноваження вирішувати будь-які питання, пов'язані з управлінням банком.

Правління забезпечує незалежність внутрішніх контрольних підрозділів, утримуючись від втручання у їхню роботу, і регулярно звітує про свою діяльність Наглядовій раді в зазначені строки. Голова та члени правління несуть відповідальність за діяльність АТ КБ «ПриватБанк» в межах своїх повноважень, і їхня кваліфікація та ділова репутація перевіряються відповідно до вимог законодавства України, якщо це необхідно.

Для підвищення ефективності управління в АТ КБ «ПриватБанк» були утворені наступні комітети:

- Бюджетний комітет
- Комітет з комплаєнсу та фінансової безпеки
- Комітет з управління активами та пасивами
- Комітет з продуктів та тарифів
- Трансформаційний комітет
- Комітет з управління операційними ризиками та інформаційною безпекою
- Кредитний комітет
- Маркетинговий та PR-комітет
- Тендерний комітет
- Технологічний та Архітектурний комітет (раніше — Технологічний комітет до 02.05.2023 р.)
- Комітет з управління непрацюючими активами
- Комітет з управління даними (створено з 31.05.2023 року) [27]

Ці комітети спрямовані на оптимізацію відповідних напрямків управління банком, забезпечуючи систематичний контроль та впровадження стратегічних ініціатив.

АТ КБ «ПриватБанк» активно сприяє економічному розвитку та підтримці бізнесу, надаючи високоякісні фінансові послуги для досягнення мрій своїх клієнтів. Банк відомий своїм підходом «ПриватБанк – беремо і робимо», який відображається у всіх аспектах його діяльності.

Наразі АТ КБ «ПриватБанк» має провідну позицію на роздрібному ринку України, пропонуючи широкий спектр фінансових послуг. Банк також активно співпрацює з корпоративним сектором та надає комплексні рішення для малих та середніх підприємств. Його ресурсна база має значні суми коштів фізичних осіб у національній валюті, що є основою для подальшого розвитку високоякісного кредитного портфеля у роздрібному секторі та серед малих і середніх підприємств.

Додатковим стимулом для банку є ефективна транзакційна платформа Приват24, яка забезпечує значний комісійний дохід і зручне обслуговування рахунків клієнтів у всіх сферах їх діяльності.

АТ КБ «ПриватБанк» розпоряджається широкою мережею відділень, банкоматів і терміналів самообслуговування на всій території України, що забезпечує зручний доступ до банківських послуг для клієнтів у всіх регіонах країни, за винятком тимчасово окупованих територій.

Навіть умови продовженого воєнного стану у 2023 році не завадили АТ КБ «ПриватБанк» продовжувати вдосконалення своєї організаційної структури відповідно до затвердженої Стратегії розвитку. Зміни охопили регіональну мережу і структуру Головного офісу, а також привели до перегляду підпорядкування макрорегіональних управлінь та окремих відділень.

Згідно з Основними напрямами діяльності державних банків на період воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки, затвердженими розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 травня 2022 року, АТ КБ «ПриватБанк» спрямовується на забезпечення фінансової підтримки пріоритетних галузей економіки та підприємств критичної інфраструктури. Також акцентується на забезпеченні доступності банківських послуг для захисту прав споживачів, зокрема в рамках соціального захисту населення, дотримуючись високих стандартів безпеки працівників банку.

Пріоритетним завданням є швидке відновлення повного спектру банківських послуг та забезпечення безперервної діяльності державних банків. Також однією з ключових задач є розробка, впровадження та підтримка ефективних систем фізичної безпеки, захисту операційних систем та кібербезпеки. В рамках стратегії управління ризиками включено впровадження заходів для зменшення ризиків, контролю загроз безпеці, а також ліквідації та мінімізації наслідків можливих загроз і кризових ситуацій.

Також важливим аспектом оперативного управління є забезпечення безперервної та ефективної роботи керівництва банку для прийняття своєчасних управлінських рішень. А ще зміцнення фінансової стійкості банку, виявлення

можливих загроз та своєчасне реагування на них для уникнення негативних наслідків.

Стратегія АТ КБ «ПриватБанк» спрямована на поступове зростання та трансформацію, зокрема в сфері обслуговування фізичних осіб та активного розвитку підрозділів для корпоративних клієнтів і малого бізнесу. Корпоративна культура банку базується на принципах законності, прозорості, професіоналізму та захисту прав і інтересів усіх зацікавлених сторін, включаючи клієнтів, кредиторів, акціонерів та працівників. Основною метою є підвищення ефективності, прибутковості та фінансової стабільності.

ПриватБанк зосереджений на задоволенні потреб клієнтів, впровадженні інновацій, постійному розвитку, підтримці фінансової стійкості, соціальній відповідальності та збереженні лідерських позицій на ринку банківських послуг. Як державний банк України, він активно сприяє стабільності фінансового сектору країни, підтримуючи банківський сектор, фінансуючи ключові галузі економіки та забезпечуючи безпеку функціонування критично важливих підприємств, зокрема тих, які належать державі [27] .

2.2. Фінансові результати діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 рр

Аналіз фінансової діяльності комерційного банку базується на інформаційній основі, якою є звіт банку. Цей звіт надає інформацію про структуру та джерела коштів банку, дозволяє оцінити його фінансовий стан, включаючи власні та залучені ресурси, та визначити їх динаміку. Оскільки фінансовий аналіз є ключовим аспектом діяльності комерційних банків, важливо розробити методику аналізу, яка ґрунтується на детальному аналізі балансу банку.

Щодня банк здійснює розрахунки регулятивних нормативів ліквідності, встановлених Національним банком України, і аналіз фінансового стану є одним із найважливіших елементів операційної діяльності банку. Для проведення

якісного аналізу банківської діяльності необхідні аналітичні матеріали, які надають достовірну, повну та всебічну інформацію про банк (Додатки А, Б, В). Аналіз основних фінансових показників банку наведено в табл. 2.1 [30].

Таблиця 2.1 - Аналіз ключових показників діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2021 - 2023 рр., млн.грн.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення			Темп приросту,%		
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2023-2021	2022-2021	2023-2022	2023-2021
Активи	401296	540596	680008	139300	139412	278712	34,71	25,79	69,45
Зобов'язання	334681	482807	595162	148126	112355	260481	44,26	23,27	77,83
Власний капітал	66615	57789	84846	-8826	27057	18231	-13,25	46,82	27,37

З табл. 2.1 можна прийти до висновку, що за період з 2021 по 2023 рік сума активів стабільно зростала. Від 401 296 млн грн у 2021 році до 680008 млн грн у 2023 році, що складає приріст на 69,45%. Це свідчить про розширення діяльності банку та збільшення його фінансового потенціалу.

Зобов'язання банку також значно зросли – з 334 681 млн грн у 2021 році до 595 162 млн грн у 2023 році, це вказує на залучення додаткових ресурсів. Але варто зазначити, що значне збільшення зобов'язань може вказувати на зростання кредитного навантаження.

Власний капітал банку зменшився на 8 826 млн грн у 2022 році порівняно з 2021 роком, що можна пов'язати з повномасштабним вторгненням Росії на територію України. Проте, у 2023 році власний капітал зріс на 27 057 млн грн, що свідчить про успішні заходи з його відновлення та збільшення, зрештою перевищивши рівень 2021 року на 27,37%.

Загалом, у науковій літературі спостерігається зростання кількості досліджень, присвячених аналізу діяльності комерційних банків. Автори цих досліджень розвивають методики аналізу банківського балансу. Основні напрямки аналізу балансу комерційного банку включають наступне: аналіз структури активних операцій; дослідження структури пасивних операцій; оцінка фінансових результатів діяльності комерційного банку.

Таблиця 2.2 - Аналіз динаміки активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки, млн. грн.

Стаття	Роки			Абсолютне відхилення			Темп приросту,%		
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2023-2021	2022-2021	2023-2022	2023-2021
Грошові кошти та їх еквіваленти	52835	96380	152282	43545	55902	99447	82,42	58,00	188,22
Кредити та аванси банкам	26243	103837	134237	77594	30400	107994	295,67	29,28	411,52
Кредити та аванси клієнтам	68218	68084	92019	-134	23935	23801	-0,20	35,15	34,89
Інвестиційні цінні папери, в т.ч.:	222277	239752	271847	17475	32095	49570	7,86	13,39	22,30
-за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	93096	95716	100376	2620	4660	7280	2,81	4,87	7,82
-за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	129074	143920	171471	14846	27551	42343	11,50	19,14	32,85
-за амортизованою собівартістю	107	116	0	9	-116	-107	8,41	100,00	-100,00
Поточні податкові активи	9978	9079	4	-899	-9075	-9974	-9,01	-99,95	-99,96
Відстрочені податкові активи	0	1100	1952	1100	852	1952	100,00	77,45	100,00
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	30	30	30	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Інвестиційна нерухомість	1989	2155	2340	166	185	351	8,34	8,58	17,65
Нематеріальні активи за винятном гудвілу	1288	1389	1563	101	174	275	7,84	12,53	21,35
Основні засоби	6074	5228	5127	-846	-101	-947	-13,93	-1,93	-15,59
Інші фінансові активи	2644	4309	9493	1665	5184	6849	60,96	120,31	259,04
Інші нефінансові активи	9713	9189	9094	-524	-95	-619	-5,39	-1,03	-6,37
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	7	64	20	57	-44	13	814,28	-68,75	185,71
Загальна сума активів	401296	540596	680008	139300	139412	278712	34,71	25,79	69,45

З табл. 2.2, в якій детально досліджується динаміка активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки, видно, що значне зростання грошових коштів та їх еквівалентів вказує на покращення ліквідності банку. Це в свою чергу сприяє підвищенню його фінансової стійкості. Також за досліджуваний період спостерігається активізація міжбанківського кредитування, а кредитування клієнтів майже не змінилося у 2022 році порівняно з 2021 роком, але зросло на 35,15% у 2023 році, що вказує на збільшення кредитної активності серед клієнтів. Варто зазначити, що в період з 2021 року по 2023 рік відбулося зменшення вартості основних засобів на 15,59%, це може вказувати на продаж або амортизацію активів банку.

Також доцільно зобразити динаміку активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки у вигляді діаграми, що зображена на рис. 2.1.

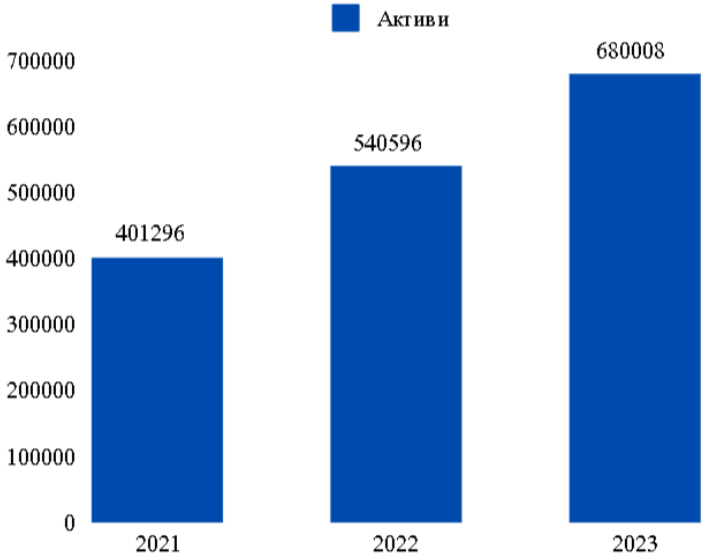

Рис. 2.1- Динаміка активів АТ КБ «ПриватБанк»
за 2021-2023 роки, млн. грн.

Загалом, банк демонструє позитивні тенденції у зростанні активів та підвищенні ліквідності, що сприяє його фінансовій стабільності та розширенню діяльності. Однак, деякі аспекти, такі як зменшення вартості основних засобів,

потребують подальшого аналізу для повного розуміння їхнього впливу на загальний фінансовий стан банку.

Аналіз структури активів АТ КБ «ПриватБанк» наведений у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 - Аналіз структури активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 рр., млн. грн.

Стаття	Структура,%			Зміни в структурі,%		
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2023-2021
Грошові кошти та їх еквіваленти	13,17	17,81	22,39	4,64	4,58	9,22
Кредити та аванси банкам	6,54	19,21	19,74	12,67	0,53	13,20
Кредити та аванси клієнтам	16,70	12,59	13,53	-4,11	0,94	-3,17
Інвестиційні цінні папери, в т.ч.:	55,39	44,35	38,98	-11,04	-5,37	-16,41
-за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	23,20	17,70	14,76	-5,5	-2,94	-8,44
-за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	32,16	26,62	25,22	-5,54	-1,4	-6,94
-за амортизованою собівартістю	0,03	0,02	0	-0,01	-0,02	-0,03
Поточні податкові активи	2,49	1,68	0,0005	-0,81	-1,679	-2,489
Відстрочені податкові активи	0	0,20	0,29	0,20	0,09	0,29
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства	0,007	0,005	0,004	-0,002	-0,001	-0,003
Інвестиційна нерухомість	0,49	0,40	0,34	-0,09	-0,06	-0,15
Нематеріальні активи за винятном гудвілу	0,32	0,26	0,23	-0,06	-0,03	-0,09
Основні засоби	1,51	0,97	0,75	-0,54	-0,22	-0,76
Інші фінансові активи	0,66	0,80	1,40	0,14	0,60	0,74
Інші нефінансові активи	2,42	1,70	1,34	-0,72	-0,36	-1,08
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	0,002	0,012	0,003	0,01	-0,009	0,001

За період з 2021 по 2023 відбулося значне збільшення грошових коштів, а саме з 13,17% у 2021 році до 22,39% у 2023 році, що свідчить про покращення ліквідності банку. Це в свою чергу дозволяє банку ефективніше реагувати на ринкові зміни та забезпечувати поточні зобов'язання. Високий приріст кредитів та авансів банкам, саме на 13,20% вказує на активну співпрацю з іншими фінансовими установами та диверсифікацію активів.

Також варто зазначити, що в 2023 році відбулося скорочення інвестиційних цінних паперів на 16,41%, в порівнянні з 2021 роком. Незважаючи на збільшення абсолютної вартості цих активів, їхня частка в загальних активах зменшилася, що може бути результатом змін у стратегічному управлінні портфелем цінних паперів.

Структура активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2023 рік наведена на рис. 2.2.

Рис. 2.2- Структура активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2023 рік,%

З рис. 2.2 видно, що грошові кошти та їх еквіваленти складали 22,6% від загальної суми активів, що свідчить про високу ліквідність банку та готовність до виконання зобов'язань.

Таблиця 2.4 - Аналіз динаміки пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки, млн. грн.

Стаття	Роки			Абсолютне відхилення			Темп приросту,%		
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2023-2021	2022-2021	2023-2022	2023-2021
Зобов’язання									
Кошти банків	3	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Кошти клієнтів	325303	471970	555525	146667	83555	230222	45,09	17,70	70,77
Інші залучені кошти	0	129	2630	129	2501	2630	100,00	1938,76	100,00
Відстрочені податкові зобов’язання	159	0	0	-159	0	-159	-100,00	0,00	-100,00
Інші фінансові зобов’язання	3770	2634	3038	-1136	404	-732	-30,13	15,34	-19,42
Забезпечення у т.ч.:	3651	5804	5438	2153	-366	1787	58,97	-6,30	48,94
-резерви за кредитними зобов’язаннями та контрактами фінансової гарантії	373	1280	1111	907	-169	738	243,16	-13,20	197,85
-інше забезпечення	3278	4524	4327	1246	-197	1049	38,01	-4,35	32,00
Інші нефінансові зобов’язання	1795	2271	2741	476	470	946	26,52	20,69	52,70
Загальна сума зобов’язань	334681	482807	595162	148126	260481	260481	44,26	23,27	77,83
Власний капітал									
Статутний капітал	206060	206060	206060	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Емісійний дохід	23	23	23	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Результат від операцій з акціонером	12174	12174	12174	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Інші резерви	4091	15168	1741	-11077	13427	2350	270,76	-88,52	-57,44
Резервні та інші фонди банку	9696	11449	12959	1753	1510	3263	18,08	13,19	33,65
Накопичений дефіцит	157247	156749	144629	498	12120	12612	-0,32	-7,73	-8,02
Загальна сума власного капіталу	66615	57789	84846	-8826	27057	18231	-13,25	46,82	27,37
Загальна сума пасивів	401296	540596	680008	139300	139412	278712	34,71	25,79	69,45

Як було зазначено раніше, для всебічного аналізу фінансової діяльності банку необхідно також дослідити динаміку та структуру пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки, вони наведені у таблицях 2.4 та 2.5 відповідно.

З табл. 2.4 видно, що загальна сума зобов'язань зросла з 334681 млн грн у 2021 році до 595162 млн грн у 2023 році, що становить загальний приріст на 77,83%. Це свідчить про суттєве збільшення залучених коштів, що може бути пов'язано з ростом клієнтської бази та збільшенням депозитів. Збільшення коштів клієнтів вказує на зростання довіри та депозитної бази банку і досягає значення приросту цього показника на 70,77% у 2023 році, порівняно з 2021.

Зростання власного капіталу на 69,45% та резервів банку на 33,65% у 2023 році, в порівнянні з 2021 роком свідчить про покращення фінансової стійкості та готовність до покриття можливих ризиків.

Інші фінансові зобов'язання зменшилися на 19,42% за період з 2021 по 2023 рік, що свідчить про скорочення короткострокових зобов'язань банку.

На рис. 2.3 зображена динаміка пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки.

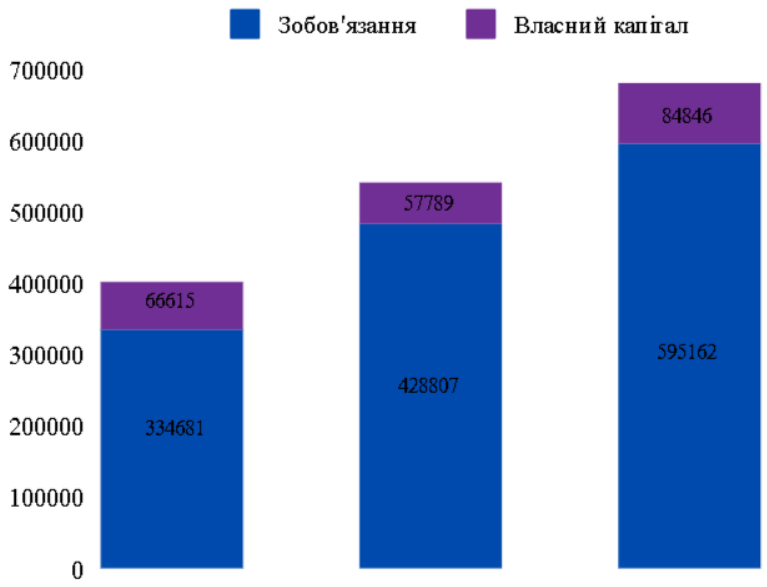

Рис. 2.3 – Динаміка пасивів АТ КБ «ПриватБанк»
за 2021-2023 роки, млн. грн.

Загальний обсяг забезпечення зріс на 48,94% за період з 2021 по 2023 рік, що може свідчити про підвищення рівня резервів для покриття потенційних ризиків.

Загальна сума власного капіталу зросла на 27,37% за період з 2021 по 2023 рік, досягнувши 84846 млн грн у 2023 році.

За період з 2021 по 2023 рік АТ КБ «ПриватБанк» демонструє значний приріст як зобов'язань, так і власного капіталу. Збільшення коштів клієнтів вказує на зростання довіри та депозитної бази банку. Значний приріст інших залучених коштів може вказувати на успішне залучення додаткового фінансування. Зростання власного капіталу та резервів банку свідчить про покращення фінансової стійкості та готовність до покриття можливих ризиків.

Таблиця 2.5 – Аналіз структури пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки, млн. грн.

Стаття	Структура,%			Зміни в структурі,%		
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2023-2021
1	2	3	4	5	6	7
Зобов’язання						
Кошти банків	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Кошти клієнтів	81,06	87,30	81,69	6,24	-5,61	0,63
Інші залучені кошти	0,00	0,02	0,39	0,02	0,37	0,39
Відстрочені податкові зобов’язання	0,04	0,00	0,00	-0,04	0,00	-0,04
Інші фінансові зобов’язання	0,94	0,49	0,45	-0,45	-0,04	-0,49
Забезпечення у т.ч.:	0,91	1,07	0,80	0,16	-0,27	-0,11
-резерви за кредитними зобов’язаннями та контрактами фінансової гарантії	0,09	0,24	0,16	0,15	-0,08	0,07
-інше забезпечення	0,82	0,84	0,64	0,02	-0,20	-0,18
Інші нефінансові зобов’язання	0,45	0,42	0,40	-0,03	-0,02	-0,05
Загальна сума зобов’язань	83,40	89,31	87,52	5,91	-1,79	4,12
Власний капітал						
Статутний капітал	51,35	38,12	30,30	13,23	-7,82	-21,05
Емісійний дохід	0,006	0,004	0,003	-0,002	-0,001	-0,003
Результат від операцій з акціонером	3,03	2,25	1,79	-0,78	-0,46	-1,24
Інші резерви	1,02	2,80	0,26	1,78	-2,54	-0,76

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5	6	7
Резервні та інші фонди банку	2,42	2,12	1,90	-0,3	-0,22	-0,52
Накопичений дефіцит	39,18	28,99	21,27	-10,19	-7,72	-17,91
Загальна сума власного капіталу	16,60	10,69	12,48	-5,91	1,79	-4,12
Загальна сума пасивів	100,00	100,00	100,0	0,00	0,00	0,00

Кошти клієнтів складали найбільшу частку в структурі зобов'язань, залишаючись на рівні близько 81,69% у 2023 році після зростання до 87,30% у 2022 році. З чого можна прийти до висновку, що банк стабільно залучав депозити від клієнтів. Повністю зникли зі структури пасивів відстрочені податкові зобов'язання у 2022 і 2023 роках, що вказує на їхнє погашення.

ПриватБанк демонструє тенденцію до збільшення зобов'язань у структурі пасивів, це показник зріс на 4,12% у 2023 році, в порівнянні з 2021 роком, зокрема за рахунок зростання коштів клієнтів і залучення нових фінансових джерел, що зросли відповідно на 0,63% і 0,39% у досліджуваний період.

Незважаючи на зменшення відносної ваги власного капіталу на 5,91% у 2022 році, порівняно з 2021 роком, банк зміг частково відновити його частку у 2023 році, що вказує на зростання фінансових зобов'язань і зміни в структурі капіталу банку, яке потребує подальшого моніторингу для забезпечення стабільності.

Третім кроком до успішного налізу фінансової діяльності банку є аналіз його звіту про фінансові результати, він зображений у табл. 2.6.

Процентні доходи значно зросли, особливо доходи, обчислені із застосуванням методу ефективного відсотка, що свідчить про ефективне управління активами банку. Це збільшення на 84,74% вказує на успішне кредитування та інвестиційні операції.

Процентні витрати залишилися майже незмінними за аналізований період, що вказує на ефективний контроль над витратами банку. Невелике зростання витрат, а саме на 1,21% порівняно з значним збільшенням доходів свідчить про покращення чистої маржі.

Таблиця 2.6 – Аналіз звіту про фінансові результати АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки, млн. грн.

Стаття	Роки			Абсолютне відхилення			Темп приросту,%		
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2023-2021	2022-2021	2023-2022	2023-2021
Процентні доходи, у т. ч.:	35854	43686	66238	7832	22552	30384	21,84	51,62	84,74
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	30870	38905	61614	8035	22709	30744	26,03	58,37	99,59
-інші процентні доходи	4984	4781	4624	-203	-157	-360	-4,07	-3,28	-7,22
Процентні витрати	6537	3768	6616	-2769	2848	79	-42,36	75,58	1,21
Чистий процентний дохід	29317	39918	59622	10601	19704	30305	36,16	49,36	103,37
Прибуток (збиток) від зменшення корисності	856	15396	4588	14540	-10808	3732	1698,60	-70,20	435,98
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності	24522	28461	55034	3939	26573	30512	16,06	93,37	124,43
Комісійні доходи	35057	32945	41589	-2112	13128	6532	-6,02	26,24	18,63
Комісійні витрати	11840	12505	17150	665	4645	5310	5,62	37,15	44,85
Виплати на витрати працівникам	8904	10096	10552	1192	456	1648	13,39	4,52	18,51
Амортизаційні витрати	2183	1970	2175	-213	205	-8	-9,76	10,41	-0,37
Інші адміністративні та операційні витрати	2348	10473	10946	8125	473	8598	346,04	4,52	366,18
Інші доходи	1286	2815	2173	1529	-642	887	118,89	-22,81	68,97
Інші прибутки (збитки) від модифікації фінансових активів	111	458	407	347	-51	296	312,61	-11,13	266,67
Доходи, які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова	164	1	1	-163	0	-163	-99,39	0	-99,39
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю	77	4	4	-73	0	-73	-94,80	0	-94,80
Прибуток до оподаткування	35067	34672	72766	-395	38094	37699	-1,13	109,87	107,50
Витрати на сплату податку	17	4474	35001	4457	30527	34984	26217,65	682,32	205788,23
Чистий прибуток	35050	30198	37765	-4852	7567	2715	-13,84	25,05	7,75

Фінансові результати АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки свідчать про значне зростання доходів, особливо процентних, та покращення операційної ефективності. Проте, зростання витрат, зокрема на адміністративні та операційні потреби, вимагає ретельного контролю для забезпечення стабільного чистого прибутку. Загалом, банк демонструє позитивну динаміку, але потребує уваги до управління витратами для подальшого покращення фінансових показників.

Чистий прибуток є одним із ключових показників, який дозволяє оцінити фінансовий стан банку. Він відображає залишок доходів після вирахування всіх витрат, включаючи операційні витрати, витрати на сплату податків та інші зобов'язання. Динаміка чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки наведена на рис. 2.4.

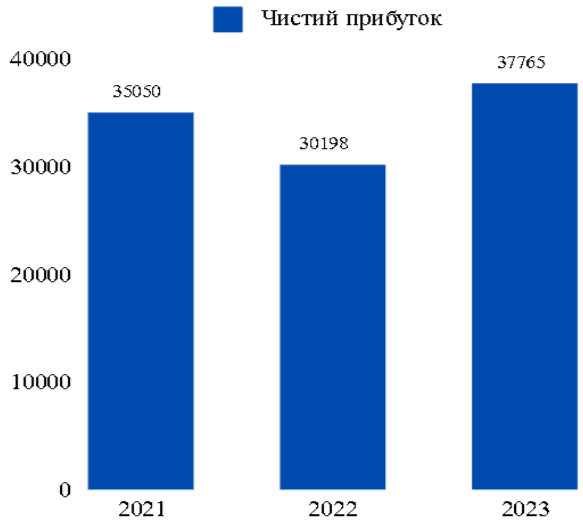

Рис. 2.4 – Динаміка чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» за 2021-2023 роки, млн. грн.

За період 2021-2023 років чистий прибуток збільшився на 7,75%, що є позитивним показником, хоча і менш значним, ніж могло б бути через зниження у 2022 році. Причиною цьому стало повномасштабне вторгнення Росії на територію України. Значне збільшення адміністративних та операційних витрат у 2022 році призвело до зниження чистого прибутку, але їх часткове скорочення у 2023 році допомогло відновити прибутковість.

Незважаючи на наявні перешкоди, банк продемонстрував загальну стабільність та здатність адаптуватися до змінних умов. У 2023 році процентні доходи значно зросли, що позитивно вплинуло на загальний чистий прибуток. Також значне зростання витрат на сплату податку у 2023 році суттєво вплинуло на чистий прибуток, що вказує на важливість ефективного податкового планування.

Висновки до розділу 2

АТ КБ «ПриватБанк» є універсальним банком, який спеціалізується на обслуговуванні роздрібного ринку та наданні послуг малим і середнім підприємствам. Він має розгалужену мережу відділень, банкоматів і терміналів самообслуговування, які доступні на всій території країни.

Згідно з законодавством України, держава володіє повним правом власності на всі акції банку. Вона виконує власницькі права відповідно до найвищих світових корпоративних стандартів. Згідно з законодавством України, держава володіє повним правом власності на всі акції банку. Держава виконує власницькі права відповідно до найвищих світових корпоративних стандартів.

Загальна сума активів банку зросла з 401296 млн грн у 2021 році до 680008 млн грн у 2023 році, що свідчить про стабільний розвиток та збільшення його фінансового обсягу. Найбільш значущими складовими активів були інвестиційні цінні папери та кредити клієнтам, що відображає диверсифікацію портфелю та активну кредитну політику банку.

Відповідно, загальна сума пасивів також збільшилася, що вказує на збільшення зобов'язань перед кредиторами та вкладниками. Пасиви були переважно залучені з власних джерел, з незначним внеском коштів банків та інших фінансових установ. Зростання коштів клієнтів на 70,77% свідчить про підвищений рівень довіри клієнтів та попит на банківські послуги.

Чистий прибуток зріс з 35050 млн грн у 2021 році до 37765 млн грн у 2023 році, що вказує на стабільний фінансовий результат банку протягом цього

періоду. Значне його зростання свідчить про ефективне управління ресурсами та високу прибутковість діяльності, а також підтверджує фінансову стійкість та надійність банку як для клієнтів, так і для інвесторів.

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

3.1. Оцінка ефективності моделей прогнозування фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк»

Як вже було визначено раніше, чистий прибуток є одним з найважливіших показників фінансової діяльності банку. Він є показником ефективності використання ресурсів банку, а також за рахунок нього установа генерує свій дохід. Високий чистий прибуток свідчить про те, що банк веде свою діяльність рентабельно та ефективно. Тому пропоную далі проводити планування та аналіз саме на прикладі даного показника в період з 2014 по 2023 рік.

Таблиця 3.1 – Чистий прибуток АТ КБ «ПриватБанк» за 2014-2023 рр., млн.грн.

Рік	Чистий прибуток
2014	21758
2015	22294
2016	22536
2017	23285
2018	23475
2019	24205
2020	24302
2021	35050
2022	30198
2023	37765

Пропоную у досліджені використати прогнозування використовуючи лінії тренду, а саме лінійної, експоненціальної та поліноміальної.

Використавши дані з табл. 3.1, будуємо графік, що зображений на рис. 3.1.

Рис. 3.1 – Прогнозування чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» лінійною лінією тренду на 2024-2025 рр.

З рис. 3.1 видно, що лінійний формат прогнозування є не зовсім доцільним для наших вхідних даних. Метою дослідження є отримання даних, що будуть найбільш точно прогнозувати реальні результати, тому використання такого формату прогнозування не рекомендується використовувати.

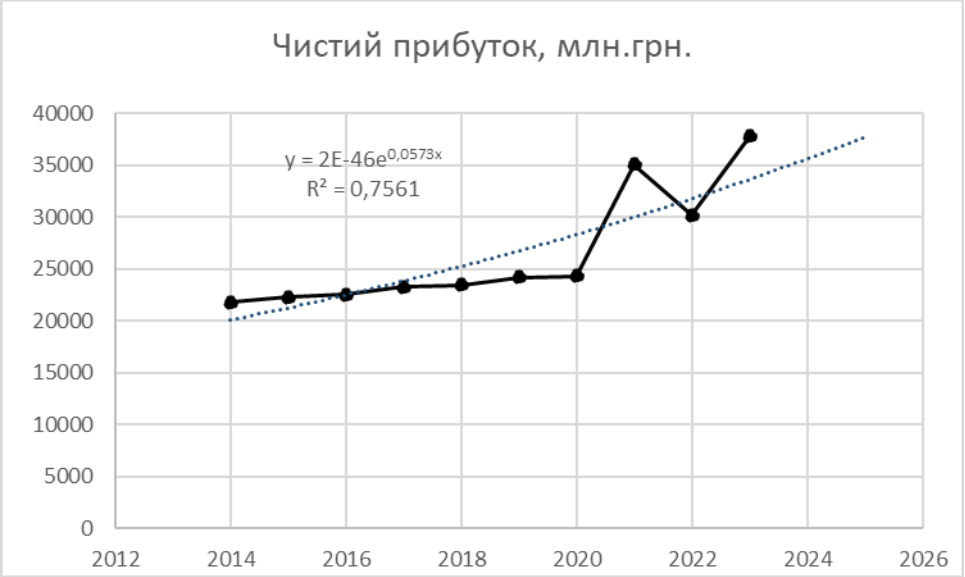

Рис. 3.2 – Прогнозування чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» експоненціальною лінією тренду на 2024-2025 рр.

Наступним форматом прогнозування за допомогою ліній тренда є експоненціальна лінія. З рис. 3.2 видно, що такий спосіб є більш точним, ніж попередній, а точність прогнозованих результатів складає 75,61%.

Рис. 3.3 – Прогнозування чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» поліноміальною лінією тренду на 2024-2025 рр.

І останньою варто розглянути експоненціальну лінію тренду. З рис. 3.3 видно, що вона є найбільш точною з тих, що розглядалися раніше, а її точність досягає 84,59%.

На основі рис. 3.1, 3.2 і 3.3 пропоную створити таблицю, що буде демонструвати результати проведеного дослідження.

Таблиця 3.2 - Результати прогнозування чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» різними лініями тренду на 2024-2025 рр.

Вид	R^2
Лінійна	0,7153
Експоненціальна	0,7561
Поліноміальна	0,8459

З вищевикладеного можна зробити висновок, що використання поліноміальної лінії тренду є найбільш доцільним для прогнозування чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк»

Використаємо також функцію прогнозування в Microsoft Exel для отримання конкретного числового значення прибутку АТ КБ «ПриватБанк». Дані наведені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3 - Розрахунок чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» функцією прогнозування на 2024-2025 рр.

Рік	Чистий прибуток
2014	21758
2015	22294
2016	22536
2017	23285
2018	23475
2019	24205
2020	24302
2021	35050
2022	30198
2023	37765
2024 (прогноз)	35345
2025 (прогноз)	37935

Зобразимо дані з табл. 3.3 у вигляді графіку на рис. 3.4.

Рис. 3.4 – Розрахунок чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» функцією прогнозування на 2024-2025 рр.

Як видно з рис. 3.4 чистий прибуток АТ КБ «ПриватБанк» має позитивну тенденцію і прогнозується, що він буде поступово зростати, його значення у 2024 році буде складати 35345 млн.грн, а у 2025 – 37935 млн.грн.

3.2. Стратегії підвищення ефективності управління фінансовою діяльністю АТ КБ «ПриватБанк»

Як було визначено в попередньому пункті, АТ КБ «ПриватБанк» має позитивну тенденцію показника чистого прибутку, і очікується що його значення буде зростати. Але варто пам’ятати, що на успіх фінансової діяльності впливає безліч різних факторів, і сьогодні не можна стверджувати що банк не має слабкі сторони, незважаючи на його успіх. Тому варто розглянути стратегії, що допоможуть банку підвищити ефективність управління його фінансовою діяльністю.

Розглядаючи дану тему варто пам’ятати, що в умовах воєнного стану, коли економічна стабільність країни перебуває під загрозою, фінансові інститути, такі як АТ КБ «ПриватБанк», стикаються з безпрецедентними викликами. Підвищення ефективності управління фінансовою діяльністю стає критично важливим для забезпечення стійкості та безперервної роботи банку.

Перше, на що варто звернути увагу - це оптимізація управління активами та пасивами. Як вже було зазначено раніше, активи та пасиви є ключовими показниками фінансової діяльності комерційного банку, а їхній обсяг має великий влив на стан установи. АТ КБ «ПриватБанк» має зосередити свої зусилля на розподілі інвестицій серед різних класів активів, таких як корпоративні облігації, державні цінні папери та інші фінансові інструменти. А саме інвестувати у надійні корпоративні облігації, що можуть забезпечити стабільний дохід при відносно низькому ризику, а також здійснювати купівлю державних цінних паперів, які зазвичай вважаються найменш ризикованими активами. Це дозволить зменшити ризик втрат через несприятливі зміни в

одному сегменті ринку. Диверсифікація також сприяє збільшенню стабільності доходів і зменшенню загального ризику для банку.

АТ КБ «ПриватБанк» має ретельно аналізувати свої зобов'язання для знаходження можливостей рефінансування за більш вигідними умовами. Це може включати перегляд термінів погашення, процентних ставок та інших умов, пов'язаних із залученими коштами, щоб знизити витрати на обслуговування боргу та підвищити ліквідність банку.

Також вважаю доцільним розробку спеціальних програм для залучення великих корпоративних та інституційних клієнтів. Це можуть бути спеціальні депозитні продукти з привабливими умовами, які стимулюють клієнтів розміщувати свої кошти на довгостроковій основі. Стабільне і довготривале джерело фінансування допоможе банку знизити залежність від короткострокових залучень та забезпечити фінансову стабільність.

Наступним кроком для підвищення ефективності управління фінансовою діяльністю АТ КБ «ПриватБанк» є оптимізація кредитного портфеля. По-перше, запроваджувати більш жорсткі критерії для оцінки кредитоспроможності клієнтів. Використання сучасних аналітичних інструментів та моделей скорингу допоможе більш точно оцінити фінансовий стан позичальників та виявити потенційні ризики. Регулярний моніторинг і аналіз існуючих кредитів допоможуть вчасно виявляти проблемні кредити та вживати відповідних заходів для їх реструктуризації або стягнення, що особливо важливо в умовах економічної нестабільності. По-друге, АТ КБ «ПриватБанк» має бути готовим до надання реструктуризації кредитів для тих клієнтів, які тимчасово втратили платоспроможність через військові дії, що допоможе зберегти довгострокові відносини з клієнтами та зменшити ризик дефолтів.

АТ КБ «ПриватБанк» має один з найуспішніших транзакційних платформ - Приват24, але спираючись на постійний розвиток технологій, необхідно постійно покращувати свою діяльність задля покращення фінансового стану. Тому, я вважаю, що буде доцільно зробити акцент на ще більше впровадження штучного інтелекту в операційні процеси банку. Його використання для аналізу

даних та прогнозування ризиків дасть змогу автоматизовано виявляти шахрайські операції, оптимізувати кредитний скоринг та запроваджувати персоналізовані пропозиції тим клієнтам, для яких вони будуть дійсно корисними.

Вважаю, що запропоновані вище ідеї допоможуть АТ КБ «ПриватБанк» стати більш ефективним у своїй фінансовій діяльності та підвищити свої ключові показники.

Висновки до розділу 3

Для прогнозування чистого прибутку на 2024-2025 роки були використані лінійна, експоненціальна та поліноміальна моделі ліній тренду. У ході дослідження було визначено, що найкращі результати показала поліноміальна модель, з точністю 84,59%. Отже, для прогнозування чистого прибутку ПриватБанку найбільш доцільно використовувати поліноміальну лінію тренду.

Прогнозовані значення чистого прибутку ПриватБанку за допомогою функції прогнозування в Microsoft Excel склали у 2024 році 35345 млн грн, а у 2025 році 37935 млн грн. Також було визначено, що чистий прибуток ПриватБанку має позитивну тенденцію до зростання.

До основних стратегій підвищення ефективності фінансової діяльності належить:

1. Оптимізація управління активами та пасивами, а саме розподіл інвестицій між різними класами активів (корпоративні облігації, державні цінні папери) для зменшення ризиків та забезпечення стабільного доходу, а також рефінансування зобов'язань на вигідніших умовах для зниження витрат на обслуговування боргу та підвищення ліквідності.

2. Розробка депозитних продуктів з привабливими умовами для великих корпоративних та інституційних клієнтів, що сприятиме довгостроковій фінансовій стабільності банку.

3. Оптимізація кредитного портфеля за допомоги використання сучасних аналітичних інструментів для точного оцінювання фінансового стану позичальників та виявлення потенційних ризиків, регулярний аналіз кредитів для виявлення проблемних позик та своєчасне вживання заходів для їх реструктуризації або стягнення, готовність до реструктуризації кредитів для клієнтів, які тимчасово втратили платоспроможність через військові дії.

4. Використання ШІ для аналізу даних, прогнозування ризиків, виявлення шахрайських операцій, оптимізації кредитного скорингу та персоналізації пропозицій клієнтам.

Запропоновані стратегії дозволять АТ КБ «ПриватБанк» підвищити ефективність фінансової діяльності, знизити ризики та зміцнити свою позицію на ринку навіть в умовах економічної нестабільності.

ВИСНОВКИ

Фінансова діяльність комерційних банків охоплює управління фінансовими ресурсами для досягнення економічної ефективності. Основні аспекти цієї діяльності включають залучення, перерозподіл і використання фінансових ресурсів. Діяльність банків базується на принципах законності, економічної обґрунтованості, безпеки, прибутковості, ліквідності та платоспроможності.

Законодавче регулювання банківської системи включає нормативно-правові акти, такі як закони про банки, Національний банк і платіжні системи. Ці закони регулюють та наглядають за діяльністю банків, встановлюють вимоги до капіталу, ліквідності та управління ризиками, а також сприяють боротьбі з фінансовими злочинами. Інструкція про порядок регулювання банківської діяльності в Україні також відіграє важливу роль у забезпеченні стабільності банківської системи, визначаючи правила та процедури нагляду та регулювання.

Удосконалення фінансової діяльності комерційних банків ґрунтується на теоретичних принципах економіки та банківської справи. Це включає методи управління активами, кредитний менеджмент, інноваційні стратегії та інші. Фінансовий менеджмент, що включає планування, аналіз, регулювання та контроль, є ключовим для підвищення ефективності банківської діяльності.

АТ КБ «ПриватБанк» є універсальним банком, який спеціалізується на обслуговуванні роздрібного ринку і малого з середнім бізнесами. Він має широку мережу відділень, банкоматів і терміналів самообслуговування по всій Україні.

Держава володіє всіма акціями банку, здійснюючи власницькі права за найвищими світовими корпоративними стандартами.

Загальна сума активів банку зросла з 401296 млн грн у 2021 році до 680008 млн грн у 2023 році, що вказує на стабільний розвиток. Основними складовими активів є інвестиційні цінні папери та кредити клієнтам, що свідчить про диверсифікацію портфелю і активну кредитну політику.

Збільшення пасивів вказує на зростання зобов'язань перед кредиторами та вкладниками. Кошти переважно залучалися з власних джерел, а зростання коштів клієнтів на 70,77% свідчить про підвищену довіру клієнтів.

Чистий прибуток банку зріс з 35050 млн грн у 2021 році до 37765 млн грн у 2023 році, що відображає стабільні фінансові результати, ефективне управління ресурсами та високу прибутковість банку, підтверджуючи його фінансову стійкість і надійність для клієнтів та інвесторів.

Для прогнозування чистого прибутку ПриватБанку на 2024-2025 роки були використані лінійна, експоненціальна та поліноміальна моделі ліній тренду. Найкращі результати показала поліноміальна модель з точністю 84,59%, тому її доцільно використовувати для прогнозування. За прогнозами Microsoft Excel, чистий прибуток ПриватБанку складе 35345 млн грн у 2024 році та 37935 млн грн у 2025 році, що свідчить про позитивну тенденцію до зростання.

До основних стратегій підвищення ефективності фінансової діяльності належить оптимізація управління активами та пасивами, розробка депозитних продуктів з привабливими умовами для великих корпоративних та інституційних клієнтів, оптимізація кредитного портфеля за допомоги використання сучасних аналітичних інструментів, використання ШІ.

Запропоновані стратегії дозволять АТ КБ «ПриватБанк» підвищити ефективність фінансової діяльності, знизити ризики та зміцнити позицію на ринку навіть в умовах економічної нестабільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шевченко О.М. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації економіки України [Електронний ресурс] / О.М. Шевченко, Л.В. Рудич // Ефективна економіка. – 2020. – № 7. – URL : http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8053

2. Зверук Л.А., Боєва С.К. Концептуальні засади дослідження управління фінансовою стійкістю банківських установ / Л.А. Зверук, С.К. Боєва // Бізнес Інформ. – 2017. – № 3. – С. 288–293.

3. Коваленко М.О. Циклічність економічного розвитку України та депозитні ресурси банків у цих умовах / М.О. Коваленко // Бізнес Інформ. – 2017. – № 1. – С. 199–204.

4. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. та ін. Бюджетування та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, О.Г.

5. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво : теорія і практика : навч. посібник. – Ужгород : Говерла, 2018. – 364 с.

6. Арбузов С.Г., Колобов Ю.В., Міщенко В.І., Науменкова С.В. Банківська енциклопедія. – Київ : Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. – 504 с.

7. Дзюблюк О.В., Галіцейська Ю.М. Теоретичні та прикладні аспекти реалізації банками ресурсної політики : монографія. – Тернопіль : Астон, 2012. – 242 с.

8. Довгань Ж.М. Менеджмент у банку : підручник. – Тернопіль : Економічна думка, 2017. – 512 с.

9. Коваль О.А., Прищенко І.Р. Управління власним капіталом банку. Ефективна економіка. – 2020. – № 11. – URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8367 (дата звернення: 13.09.2021).

10. Криклій А.С., Боровікова М.О. Банківський капітал: соціально-економічна сутність та структура // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 11. – С. 9–12.

11. Лачкова В.М., Лачкова Л., Шевчук І.Л. Фінансовий менеджмент у банку : навч. посіб. – Київ, 2017. – 180 с.

12. Вовчак О.Д. Розвиток стратегічного управління та його особливості в банках з іноземним капіталом.

13. Ревич М.Я. Стратегії управління прибутковістю банків // Вісник Української академії банківської справи. – 2013. – № 2(35). – С. 75–80.

14. Макаренко Ю.П., Мороховець К.С. Стратегія підвищення прибутковості комерційного банку // Економіка та держава. – 2017. – № 11. – С. 60-64.

15. Діденко Є.О. Інноваційна діяльність підприємства як основа його стабільного та безпечного розвитку // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – № 11(162). – С. 77-82.

16. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління Національного банку України від 06 червня 2024 р. № 123 // Офіційний вісник України. – 2024. – № 45. – С. 32-50.

17. Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 р. № 679-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – С. 238.

18. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07 грудня 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5-6. – С. 30.

19. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12 липня 2001 р. № 2664-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 42-43. – ст. 348.

20. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Банківська система України: проблеми становлення та розвитку // Фінанси України. – 2016. – № 5. – С. 7-33.

21. Новікова І. Фінансування галузей народного господарства українськими банками (кін. XIX - поч. XX ст.) // Банк. справа. – 2010. – № 1. – С. 76.

22. Примостка Л.О., Шевалдіна В.А. Роль банків у формуванні організованих заощаджень населення // Банк. справа. – 2013. – № 11-12. – С. 76-85.

23. Примостка Л.О. Аналіз банківської діяльності: теорія і практика : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. ек. наук : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Л.О. Примостка. – Київ, 2002. – 33 с.Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк. – Х. : ФОП Бровін О.В., 2020. – 340 с.

24. Савелко Т.В. Банківська система як найважливіший інструмент мобілізації і перерозподілу внутрішніх фінансових ресурсів / Т.В. Савелко // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 18. – С. 33-36.

25. Саннікова Н. Теоретичні та практичні аспекти ефективності депозитної політики банку / Н. Саннікова // Регіон. економіка. – 2006. – № 1. – С. 121-123.

26. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк» [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу: https://privatbank.ua.

27. Річний звіт АТ КБ «Приватбанк» за 2021 рік / офіційний сайт АТ КБ «Приватбанк» [Електронний ресурс]. – URL: http://privatbank.ua.

28. Річний звіт АТ КБ «Приватбанк» за 2022 рік / офіційний сайт АТ КБ «Приватбанк» [Електронний ресурс]. – URL: http://privatbank.ua.

29. Річний звіт АТ КБ «Приватбанк» за 2023 рік / офіційний сайт АТ КБ «Приватбанк» [Електронний ресурс]. – URL: http://privatbank.ua.

ДОДАТКИ

Додаток А

Звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПриватБанк» станом на 31 грудня 2023 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2023 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2023	31 грудня 2022 (як перераховано)
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	152 282	94 191
Кредити та аванси банкам	7	134 237	103 837
Кредити та аванси клієнтам	8	92 019	68 084
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		271 847	239 752
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 376	95 716
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	171 471	143 920
- за амортизованою собівартістю	9	-	116
Поточні податкові активи	25	4	9 079
Інвестиційна нерухомість	10	2 340	2 155
Основні засоби	11	5 127	5 228
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 563	1 389
Відстрочені податкові активи	25	1 952	1 100
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інші фінансові активи	12	9 493	6 498
Інші нефінансові активи	13	9 094	9 189
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		20	64
Загальна сума активів		**680 008**	**540 596**
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	14	555 525	471 970
Інші залучені кошти	15	2 630	128
Поточні податкові зобов'язання	25	25 790	-
Інші фінансові зобов'язання	16	3 038	2 634
Забезпечення у т.ч.:	17	5 438	5 804
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 111	1 280
- інше забезпечення		4 327	4 524
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 741	2 271
Загальна сума зобов'язань		**595 162**	**482 807**
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Інші резерви	9, 11	(1 741)	(15 168)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Резервні та інші фонди банку	19	12 959	11 449
Накопичений дефіцит		(144 629)	(156 749)
Загальна сума власного капіталу		**84 846**	**57 789**
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		**680 008**	**540 596**

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г.Бьош
Голова Правління

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Продовження додатка А

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2023 рік	2022 рік
Процентні доходи в т.ч.:		66 238	43 686
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	61 614	38 905
- інші процентні доходи	20	4 624	4 781
Процентні витрати	20	(6 616)	(3 768)
Чистий процентний дохід		**59 622**	**39 918**
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(4 588)	(15 396)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		**55 034**	**24 522**
Комісійні доходи	22	41 589	32 945
Комісійні витрати	22	(17 150)	(12 505)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		10 174	14 655
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(1 076)	(7 760)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	1 266	119
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	4 648	2 608
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		185	267
Витрати на виплати працівникам		(10 552)	(10 096)
Амортизаційні витрати	11	(2 175)	(1 970)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 946)	(10 473)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	194	(885)
- адміністративні та операційні витрати	23	(11 140)	(9 588)
Інші доходи	24	2 173	2 815
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(407)	(458)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(1)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	4
Прибуток до оподаткування		**72 766**	**34 672**
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(35 001)	(4 474)
Прибуток за рік		**37 765**	**30 198**

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г.Бьош
Голова Правління

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Додаток Б

Звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПриватБанк»
станом на 31 грудня 2022 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	96 380	52 835
Кредити та аванси банкам	7	103 837	26 243
Кредити та аванси клієнтам	8	68 084	68 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		239 752	222 277
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	95 716	93 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	143 920	129 074
- за амортизованою собівартістю	9	116	107
Поточні податкові активи	25	9 079	9 978
Відстрочені податкові активи	25	1 100	-
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інвестиційна нерухомість	10	2 155	1 989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 389	1 288
Основні засоби	11	5 228	6 074
Інші фінансові активи	12	4 309	2 644
Інші нефінансові активи	13	9 189	9 713
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		64	7
Загальна сума активів		**540 596**	**401 296**
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		-	3
Кошти клієнтів	14	471 970	325 303
Інші залучені кошти	15	128	-
Відстрочені податкові зобов'язання	25	-	159
Інші фінансові зобов'язання	16	2 634	3 770
Забезпечення у т.ч.:	17	5 804	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 280	373
- інше забезпечення		4 524	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 271	1 795
Загальна сума зобов'язань		**482 807**	**334 681**
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	9, 11	(15 168)	(4 091)
Резервні та інші фонди банку	19	11 449	9 696
Накопичений дефіцит		(156 749)	(157 247)
Загальна сума власного капіталу		**57 789**	**66 615**
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		**540 596**	**401 296**

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г.Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Продовження додатка Б

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентні доходи в т.ч.:		43 686	35 854
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	38 905	30 870
- інші процентні доходи	20	4 781	4 984
Процентні витрати	20	(3 768)	(6 537)
Чистий процентний дохід		**39 918**	**29 317**
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(15 396)	(856)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		**24 522**	**28 461**
Комісійні доходи	22	32 945	35 057
Комісійні витрати	22	(12 505)	(11 840)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		14 655	3 226
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(7 760)	1 017
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119	32
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	2 608	(7 666)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		267	(873)
Витрати на виплати працівникам		(10 096)	(8 904)
Амортизаційні витрати	11	(1 970)	(2 183)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 473)	(2 348)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	(885)	6 464
- адміністративні та операційні витрати	23	(9 588)	(8 812)
Інші доходи	24	2 815	1 286
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(458)	(111)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(164)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	77
Прибуток до оподаткування		**34 672**	**35 067**
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(4 474)	(17)
Прибуток за рік		**30 198**	**35 050**

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г.Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Додаток В

Звіт про фінансовий стан АТ КБ «ПриватБанк»
станом на 31 грудня 2021 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020 (як рекласифіковано)	31 грудня 2019 (як рекласифіковано)
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	52 835	49 911	45 894
Кредити та аванси банкам	7	26 243	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	68 218	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		222 277	221 661	152 157
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	93 096	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	129 074	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	107	1 715	875
Поточні податкові активи	21	9 978	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30	155
Інвестиційна нерухомість		1 989	2 933	3 379
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	10	1 288	953	648
Основні засоби	10	6 074	6 689	5 832
Інші фінансові активи	11	2 644	3 448	2 210
Інші нефінансові активи	12	9 713	10 128	10 529
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		7	32	-
Загальна сума активів		**401 296**	**382 525**	**309 723**
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Інші залучені кошти		-	-	7 721
Кошти банків		3	2	201
Кошти клієнтів	13	325 303	312 708	240 621
Відстрочені податкові зобов'язання	21	159	146	121
Інші фінансові зобов'язання	14	3 770	4 059	2 639
Забезпечення у т.ч.:	15	3 651	10 687	2 363
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		373	329	290
- інше забезпечення		3 278	10 358	2 073
Інші нефінансові зобов'язання	15	1 795	2 098	1 528
Загальна сума зобов'язань		**334 681**	**329 700**	**255 194**
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ				
Статутний капітал	16	206 060	206 060	206 060
Емісійний дохід	16	23	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174	12 174
Інші резерви	9, 10	(4 091)	(2 248)	(660)
Резервні та інші фонди банку	16	9 696	8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(157 247)	(171 665)	(169 918)
Загальна сума власного капіталу		**66 615**	**52 825**	**54 529**
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		**401 296**	**382 525**	**309 723**

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г.Бруни
Голова Правління

Г Ю Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В В Ярмоленко
Головний бухгалтер

Продовження додатка В

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2021 рік	2020 рік (як рекласифіковано)
Процентні доходи в т.ч.:		35 854	33 563
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	17	30 870	28 547
- інші процентні доходи	17	4 984	5 016
Процентні витрати	17	(6 537)	(11 961)
Чистий процентний дохід		**29 317**	**21 602**
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	18	(856)	(1 809)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		**28 461**	**19 793**
Комісійні доходи	19	35 057	27 649
Комісійні витрати	19	(11 840)	(8 888)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		3 226	3 103
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		1 017	(7 460)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	32	8
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	(7 666)	16 045
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		(873)	(256)
Витрати на виплати працівникам		(8 904)	(8 192)
Амортизаційні витрати		(2 183)	(1 791)
Частка прибутку (збитку) асоційованих підприємств та спільних підприємств, облік яких ведеться за методом участі в капіталі		-	(124)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:		(2 348)	(16 681)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	15, 20	6 464	(8 539)
- адміністративні та операційні витрати	20	(8 812)	(8 142)
Інші доходи		1 286	1 200
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(111)	(104)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(164)	(6)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		77	-
Прибуток до оподаткування		**35 067**	**24 296**
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	21	(17)	6
Прибуток за рік		**35 050**	**24 302**

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г.Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер